

UNIUNEA EUROPEANĂ

GUVERNUL ROMÂNIEI
MINISTERUL MUNCII, FAMILIEI ȘI
PROTECȚIEI SOCIALE
AMFOSDRU

Fondul Social European
POSDRU 2007-2013

Instrumente Structurale
2007-2013

GUVERNUL ROMÂNIEI
MINISTERUL MUNCII, FAMILIEI ȘI
PROTECȚIEI SOCIALE
Organismul Intermediar Regional
POSDRU Regiunea Sud-Est

UNIVERSITATEA POLITEHNICĂ
DIN BUCUREȘTI

Proiect cofinanțat din Fondul Social European prin Programul Operațional Sectorial Dezvoltarea Resurselor Umane 2007 – 2013
Investește în oameni!

ANTREPRENORIATUL - oportunitate, abilitate, inovație, viitor -

**Studiu privind dezvoltarea oportunităților antreprenoriale cu referire specifică la noile domenii de ocupare pe piața muncii
(societatea informațională)**

- REZUMAT-

București, 2011

UNIUNEA EUROPEANĂ

GUVERNUL ROMÂNIEI
MINISTERUL MUNCII, FAMILIEI ȘI
PROTECȚIEI SOCIALE
AMPOSDRU

Fondul Social European
POSDRU 2007-2013

Instrumente Structurale
2007-2013

GUVERNUL ROMÂNIEI
MINISTERUL MUNCII, FAMILIEI ȘI
PROTECȚIEI SOCIALE
Organismul Intermediar Regional
POSDRU Regiunea Sud-Est

UNIVERSITATEA POLITEHNICA
DIN BUCUREȘTI

Proiect cofinanțat din Fondul Social European prin Programul Operațional Sectorial Dezvoltarea Resurselor Umane 2007 – 2013
Investește în oameni!

Studiul “ Antreprenoriatul - oportunitate, abilitate, inovație, viitor - “ a fost realizat în cadrul proiectului POSDRU 92/3.1/S/62353

“Dezvoltarea competențelor antreprenoriale - o alternativă eficientă de adaptare la piața muncii în societatea informațională”

COORDONATORI:

Nicoleta LIȚOIU

Mirela - Cristina NEGREANU

AUTORI:

Veronica - Gabriela CHIREA

Simona HAINAGIU

Raluca NICA

Gabriela Carmen OPROIU

Ioana PANC

CONTRIBUȚII:

Mariana BADEA

Petre BOTNARIUC

Andreea ROȘCA

Adrian STOICA

Simona TONȚ

Rodica Aurora VULPE

Contact Coordonator Proiect:

Universitatea POLITEHNICA București

Centrul de Consiliere și Orientare în Carieră

Splaiul Independenței, nr. 290, Regie, Corp H, Sector 6, București

Tel: 021/402.83.02

E-mail: centru.consiliere@upb.ro, www.ccoc.pub.ro

www.antreprenor.upb.ro

UNIUNEA EUROPEANĂ

GUVERNUL ROMÂNIEI
MINISTERUL MUNCII, FAMILIEI ȘI
PROTECȚIEI SOCIALE
AMFOSDRU

Fondul Social European
POSDRU 2007-2013

Instrumente Structurale
2007-2013

GUVERNUL ROMÂNIEI
MINISTERUL MUNCII, FAMILIEI ȘI
PROTECȚIEI SOCIALE
Organismul Intermediar Regional
POSDRU Regiunea Sud-Est

UNIVERSITATEA POLITEHNICA
DIN BUCUREȘTI

Proiect cofinanțat din Fondul Social European prin Programul Operațional Sectorial Dezvoltarea Resurselor Umane 2007 – 2013
Investește în oameni!

ACRONIME

AIPPIMM	Agenția pentru Implementarea Proiectelor și Programelor pentru Întreprinderi Mici și Mijlocii
ANOFM	Agenția Națională pentru Ocuparea Forței de Muncă
CCIR	Camera de Comerț și Industrie a României
CE	Comisia Europeană
CEBR	Centre for Entrepreneurship & Business Research
CNIPMMR	Consiliul Național al Întreprinderilor Private Mici și Mijlocii din România
EIP	Entrepreneurship Indicators Programme
EIT	The European Institute of Innovation and Technology // Institutului European de Inovare și Tehnologie
GEM	Global Entrepreneurship Research Association // Asociația Cercetării Globale a Antreprenoriatului
GSK	Glaxo Smith Kline
IMM	Întreprinderi Mici și Mijlocii
OECD	Organizația pentru Cooperare și Dezvoltare Economică
ONG	Organizație Non Guvernamentale
PNAO	Plan Național de Acțiune pentru Ocuparea Forței de Muncă
UE	Uniunea Europeană

UNIUNEA EUROPEANĂ

GUVERNUL ROMÂNIEI
MINISTERUL MUNCII, FAMILIEI ȘI
PROTECȚIEI SOCIALE
AMPOSDRU

Fondul Social European
POSDRU 2007-2013

Instrumente Structurale
2007-2013

GUVERNUL ROMÂNIEI
MINISTERUL MUNCII, FAMILIEI ȘI
PROTECȚIEI SOCIALE
Organismul Intermediar Regional
POSDRU Regiunea Sud-Est

UNIVERSITATEA POLITEHNICĂ
DIN BUCUREȘTI

Proiect cofinanțat din Fondul Social European prin Programul Operațional Sectorial Dezvoltarea Resurselor Umane 2007 – 2013
Investește în oameni!

CUPRINS

I. Repere contextuale	5
II. Studiu empiric privind dezvoltarea oportunităților antreprenoriale cu referire specifică la noile domenii de ocupare pe piața muncii	13
Scopul și obiectivele studiului empiric privind dezvoltarea oportunităților antreprenoriale	13
Metodologia studiului	15
Selecția participanților la studiu	17
Structura eșantionului de antreprenori	19
III. Provocări și oportunități în domeniul antreprenoriatului românesc	24
1. Antreprenoriatul românesc din perspectiva societății informaționale	24
2. Dimensiunea calitativă a antreprenoriatului românesc	27
3. O nouă educație antreprenorială sau <i>cum se cresc antreprenorii</i> în România	28
Programul de formare - o oportunitate de dezvoltare a abilităților antreprenoriale	31
Coaching-ul o provocare pentru dezvoltarea abilităților antreprenoriale	33
IV. Concluzii	37
Bibliografie	45

UNIUNEA EUROPEANĂ

GUVERNUL ROMÂNIEI
MINISTERUL MUNCII, FAMILIEI ȘI
PROTECȚIEI SOCIALE
AMFOSDRU

Fondul Social European
POSDRU 2007-2013

Instrumente Structurale
2007-2013

GUVERNUL ROMÂNIEI
MINISTERUL MUNCII, FAMILIEI ȘI
PROTECȚIEI SOCIALE
Organismul Intermediar Regional
POSDRU Regiunea Sud-Est

UNIVERSITATEA POLITEHNICA
DIN BUCUREȘTI

Proiect cofinanțat din Fondul Social European prin Programul Operațional Sectorial Dezvoltarea Resurselor Umane 2007 – 2013
Investește în oameni!

I. REPERE CONTEXTUALE

În cadrul proiectului POSDRU – ID 62353 *“Dezvoltarea competențelor antreprenoriale – o alternativă eficientă de adaptare la piața muncii”*, una dintre activitățile menite să faciliteze atingerea obiectivelor se referă la *realizarea unui studiu privind dezvoltarea oportunităților antreprenoriale, cu referire specifică la noile domenii de ocupare pe piața muncii (societatea informțională)*.

Obiectivul general al proiectului este acela de a informa și de a forma în domeniul antreprenorial angajați și personal de conducere din întreprinderi, precum și persoane care doresc să inițieze o activitate independentă, prin participarea acestora la campanii de informare, conferințe și programe de formare profesională acreditate, care să le dezvolte competențe antreprenoriale și manageriale.

Prin acest proiect, se urmărește creșterea abilității grupului țintă de a materializa idei de afaceri și asigurarea unor oportunități sporite pentru participarea activă și creșterea adaptabilității pe o piață a muncii flexibilă și inclusivă.

Pe termen lung, proiectul va genera efecte care îi vor asigura sustenabilitatea și care vizează:

- (a) dezvoltarea competențelor antreprenoriale și manageriale ale grupului țintă, precum și a unei atitudini pozitive față de cultura antreprenorială prin participarea la activități de informare și formare acreditate;
- (b) îmbunătățirea abilităților grupului țintă de a dezvolta și implementa proiecte, idei de afaceri, în scopul creșterii competitivității mediului de afaceri românesc;
- (c) valorificarea mai bună a oportunităților de pe piața muncii prin crearea unui network și a *Centrului de Asistență Antreprenorială*, cu adresabilitate directă către cei care doresc să inițieze o afacere/ activitate independentă.

UNIUNEA EUROPEANĂ

GUVERNUL ROMÂNIEI
MINISTERUL MUNCII, FAMILIEI ȘI
PROTECȚIEI SOCIALE
AMPOSDRU

Fondul Social European
POSDRU 2007-2013

Instrumente Structurale
2007-2013

GUVERNUL ROMÂNIEI
MINISTERUL MUNCII, FAMILIEI ȘI
PROTECȚIEI SOCIALE
Organismul Intermediar Regional
POSDRU Regiunea Sud-Est

UNIVERSITATEA POLITEHNICĂ
DIN BUCUREȘTI

Proiect cofinanțat din Fondul Social European prin Programul Operațional Sectorial Dezvoltarea Resurselor Umane 2007 – 2013
Investește în oameni!

Obiectivele specifice ale proiectului evidențiază și beneficiile pentru grupul țintă, după cum urmează:

- (a)** creșterea nivelului de conștientizare și promovare a spiritului antreprenorial prin realizarea unei campanii de informare, a unui network între diferite categorii de beneficiari și a unui *studiu privind dezvoltarea oportunităților antreprenoriale, cu referire la noile domenii de ocupare de pe piața muncii*;
- (b)** oferirea de consiliere și expertiză în domeniul antreprenorial, prin activitățile specifice *Centrului de Asistență Antreprenorială*;
- (c)** dezvoltarea competenței antreprenoriale și a abilităților de inițiere a afacerilor pentru un număr de 500 de persoane, prin activități de informare și de formare specifice în domeniu;
- (d)** certificarea a 95% dintre participanți la programul de formare acreditat în domeniul educației antreprenoriale;
- (e)** creșterea nivelului de expertiză și de consiliere pentru un număr de 20 de formatori care vor asigura implementarea programului de pregătire profesională;
- (f)** asigurarea de condiții, facilități de studiu adecvate și resurse educaționale pentru participanți la programul de formare prin implementarea platformei e-Learning dedicată domeniului antreprenorial.

Prin obiectivele și activitățile sale, proiectul este relevant în raport cu politicile și strategiile stabilite la nivel european și național privind promovarea culturii antreprenoriale.

Astfel, la nivel european, preocupări pentru promovarea și dezvoltarea antreprenoriatului se regăsesc în majoritatea documentelor strategice, începând cu “Strategia Lisabona” și continuând cu “Parteneriatul pentru creștere economică și ocupare” sau “Planul de acțiune pentru antreprenoriat”.

Pentru realizarea obiectivului “Strategiei Lisabona”, ca până în 2012, Uniunea Europeană să se transforme în cea mai competitivă și dinamică economie bazată pe cunoaștere din lume, Comisia Europeană a prezentat un “Program de Competitivitate și

UNIUNEA EUROPEANĂ

GUVERNUL ROMÂNIEI
MINISTERUL MUNCII, FAMILIEI ȘI
PROTECȚIEI SOCIALE
AMFOSDRU

Fondul Social European
POSDRU 2007-2013

Instrumente Structurale
2007-2013

GUVERNUL ROMÂNIEI
MINISTERUL MUNCII, FAMILIEI ȘI
PROTECȚIEI SOCIALE
Organismul Intermediar Regional
POSDRU Regiunea Sud-Est

UNIVERSITATEA POLITEHNICĂ
DIN BUCUREȘTI

Proiect cofinanțat din Fondul Social European prin Programul Operațional Sectorial Dezvoltarea Resurselor Umane 2007 – 2013
Investește în oameni!

Inovare”, care vizează implementarea mai multor tipuri de programe, *anteprenoriatul* fiind unul dintre acestea.

Obiective precum, „promovarea culturii antreprenoriale”, având interferențe cu toate celelalte obiective specifice, „promovarea calității sistemului de educație și de formare profesională” și „facilitarea inserției tinerilor pe piața muncii”, așa cum sunt ele prezentate în “Orientările Strategice Comunitare privind Coeziunea Economică și Socială 2007 – 2013”, ocupă poziții prioritare și demonstrează valoarea acordată dezvoltării competenței antreprenoriale din punct de vedere educațional și social.

Proiectul contribuie, astfel, la îmbunătățirea sistemului de educație și formare profesională, prin transferul interregional de bune practici, dar și prin valorificarea potențialului beneficiarilor, care-și dezvoltă în cadrul proiectului abilitățile antreprenoriale și manageriale necesare în societatea informațională.

Grupul țintă al proiectului include un număr de 500 de persoane: 250 de angajați, personal de conducere în întreprinderi în număr de 50 și 200 de persoane care doresc să inițieze o activitate independentă. Un număr de 150 de persoane din cadrul grupului țintă, vor fi certificate într-un program de formare profesională continuă acreditat în domeniul *educației antreprenoriale*, criteriul de selecție pentru accesul la program fiind motivația pentru antreprenoriat. Această activitate este în corelație cu nevoia de formare existentă pe piața muncii și cu deficitul înregistrat de forța de muncă calificată în domeniile noi de ocupare (societatea informațională). Datele statistice evidențiază că în anul 2008 doar 33% dintre firmele angajatoare au organizat programe de formare pentru proprii lor angajați sau au facilitat participarea acestora la programe de formare (sursa: “Evoluția ocupațiilor pe piața forței de muncă din România în perspectiva anului 2010”, studiu realizat de Ministerul Muncii, Familiei și Protecției Sociale).

Identificarea nevoilor grupului țintă s-a făcut prin analiza datelor furnizate de Agențiile Județene de Ocupare a Forței de Muncă din București și Prahova și de parteneri, referitoare la rezultatele analizelor SWOT elaborate la nivel național și local privind nevoia de

UNIUNEA EUROPEANĂ

GUVERNUL ROMÂNIEI
MINISTERUL MUNCII, FAMILIEI ȘI
PROTECȚIEI SOCIALE
AMPOSDRU

Fondul Social European
POSDRU 2007-2013

Instrumente Structurale
2007-2013

GUVERNUL ROMÂNIEI
MINISTERUL MUNCII, FAMILIEI ȘI
PROTECȚIEI SOCIALE
Organismul Intermediar Regional
POSDRU Regiunea Sud-Est

UNIVERSITATEA POLITEHNICĂ
DIN BUCUREȘTI

Proiect cofinanțat din Fondul Social European prin Programul Operațional Sectorial Dezvoltarea Resurselor Umane 2007 – 2013
Investește în oameni!

adaptabilitate și reconversie profesională etc. Mai mult decât atât, proiectul a luat măsuri de identificare a nevoilor specifice grupului țintă, prin *elaborarea unor chestionare de sondare a opiniilor și interesului pentru antreprenoriat și societatea informațională*. În acest sens, recrutarea grupului țintă se va desfășura prin campanii de informare în rândul categoriilor vizate, selecția persoanelor din grupul țintă realizându-se pe baza unor criterii stabilite ulterior, în concordanță cu obiectivele orizontale. Prin acordarea de subvenții ca suport pentru cheltuielile aferente participării la cursuri, se va urmări motivarea și implicarea activă a participanților în activitățile de formare.

Cea de-a doua activitate planificată în cadrul proiectului *a avut ca scop realizarea unui studiu privind dezvoltarea oportunităților antreprenoriale, cu referire specifică la noile domenii de ocupare pe piața muncii (societatea informațională)*. Au fost realizate mai multe subactivități, prima dintre acestea fiind *Analiza documentelor de politică socială și a pieței muncii, inclusiv pe domeniul tehnic, cu accent pe evidențierea oportunităților de dezvoltare a competenței antreprenoriale, ca și competență cheie în societatea cunoașterii, precum și pe noile domenii de ocupare*, demers ce a condus la fundamentarea științifică a celei de-a doua subactivități a proiectului care a constat în *elaborarea instrumentelor pentru colectarea datelor privind tendințele de dezvoltare, oportunitățile antreprenoriale, precum și noile domenii de ocupare*.

Analiza documentelor de politică socială și a pieței muncii, inclusiv pe domeniul tehnic a vizat identificarea tendințelor și oportunităților privind antreprenoriatul la nivel național, respectiv, european. Astfel, au fost analizate de către experții grupului de lucru constituit în acest sens politicile și strategiile referitoare la educație și formare, piața muncii, politicile sociale și economice, cu accent pe domeniul antreprenoriatului, la nivel național și european, fiind evidențiate exemplele de bune-practici în domeniul antreprenoriatului în diferite țări ale UE. Au fost elaborate, de către experții grupului de lucru, rapoarte de analiză care au fost sintetizate într-un document distinct. Informațiile prezentate în cadrul acestui document sintetic au constituit o bază teoretică a proiectării metodologiei și instrumentelor de

UNIUNEA EUROPEANĂ

GUVERNUL ROMÂNIEI
MINISTERUL MUNCII, FAMILIEI ȘI
PROTECȚIEI SOCIALE
AMFOSDRU

Fondul Social European
POSDRU 2007-2013

Instrumente Structurale
2007-2013

GUVERNUL ROMÂNIEI
MINISTERUL MUNCII, FAMILIEI ȘI
PROTECȚIEI SOCIALE
Organismul Intermediar Regional
POSDRU Regiunea Sud-Est

UNIVERSITATEA POLITEHNICĂ
DIN BUCUREȘTI

Proiect cofinanțat din Fondul Social European prin Programul Operațional Sectorial Dezvoltarea Resurselor Umane 2007 – 2013
Investește în oameni!

cercetare, care au fost utilizate în cadrul *cercetării empirice privind dezvoltarea oportunităților antreprenoriale, cu referire specifică la noile domenii de ocupare pe piața muncii (societatea informțională)* din cadrul acestui proiect.

Unul dintre documentele analizate în cadrul proiectului a fost *Strategia europeană de ocupare a forței de muncă*, ca principal instrument de trasare și coordonare a priorităților comunitare în ceea ce privește combaterea șomajului la nivelul UE. Rolul acestei strategii este de a coordona la nivel comunitar politicile de ocupare ale statelor membre. Asadar, aceasta a fost structurată pe patru piloni, fiecare reprezentând un domeniu de acțiune a cărui dezvoltare se impune cu necesitate, contribuind astfel la o mai bună ocupare a forței de muncă la nivel comunitar. *Dezvoltarea antreprenoriatului* este unul dintre cele patru domenii de acțiune, identificate ca având un rol esențial în politica de ocupare a forței de muncă și combaterea șomajului la nivel comunitar și implicit național. *Consiliul European de primăvară*, din martie 2006, sublinia de asemenea, necesitatea unui climat antreprenorial pozitiv general și a unor condiții cadru care să faciliteze și să încurajeze spiritul antreprenorial și a invitat statele membre să introducă măsuri ample de stimulare a acestuia.

Un alt document analizat este *Recomandarea Parlamentului European și a Consiliului din 18 decembrie 2006, care făcea referire la „Spiritul de inițiativă și spiritul antreprenorial”* considerând că este una dintre cele opt competențe fundamentale pentru învățarea pe tot parcursul vieții, ce trebuie dezvoltată prin educație.

Toate aceste aspecte se subordonează unui domeniu de activitate - unul dintre ele fiind *piața forței de muncă și politicile salariale*.

Pentru a răspunde problemelor specifice ce le implică acest domeniu de activitate, România a adoptat încă din 2002, *Planul Național de Acțiune pentru Ocuparea Forței de Muncă* – document strategic care a fost structurat pe patru piloni - piloni corespunzători *Strategiei europene de ocupare a forței de muncă*. Unul dintre acești piloni urmărește *dezvoltarea spiritului antreprenorial și crearea de locuri de muncă*, iar în stransă legătură cu dezvoltarea antreprenoriatului se află ceilalți piloni ai strategiei: îmbunătățirea capacității

UNIUNEA EUROPEANĂ

GUVERNUL ROMÂNIEI
MINISTERUL MUNCII, FAMILIEI ȘI
PROTECȚIEI SOCIALE
AMPOSDRU

Fondul Social European
POSDRU 2007-2013

Instrumente Structurale
2007-2013

GUVERNUL ROMÂNIEI
MINISTERUL MUNCII, FAMILIEI ȘI
PROTECȚIEI SOCIALE
Organismul Intermediar Regional
POSDRU Regiunea Sud-Est

UNIVERSITATEA POLITEHNICA
DIN BUCUREȘTI

Proiect cofinanțat din Fondul Social European prin Programul Operațional Sectorial Dezvoltarea Resurselor Umane 2007 – 2013
Investește în oameni!

de angajare (angajabilitatea), promovarea capacității de adaptare a întreprinderilor și a angajaților acestora (adaptabilitatea) și asigurarea egalității de șanse între femei și bărbați.

Acest aspect se reflectă și în Planul Strategic pentru perioada 2010-2013 ce stabilește prioritățile pe termen mediu ale Ministerului Economiei, Comerțului și Mediului de Afaceri în domeniul economiei, comerțului, întreprinderilor mici și mijlocii, cooperatist și al mediului de afaceri.

Printre priorități se numără și următoarele aspecte: creșterea competitivității și performanțelor industriei românești, crearea cadrului instituțional legislativ și financiar favorabil susținerii IMM-urilor, dezvoltarea antreprenoriatului și a mediului de afaceri, eficientizarea exporturilor și promovarea protecției consumatorilor.

Așadar, “în domeniul mediului de afaceri și a sectorului IMM se va urmări în perioada următoare: îmbunătățirea accesului IMM la sursele de finanțare, simplificarea reglementărilor în domeniul IMM și cooperăției, reducerea și simplificarea procedurilor administrative cu impact asupra mediului de afaceri și profesiilor liberale, promovarea culturii antreprenoriale și îmbunătățirea participării IMM pe Piața internă și pe terțe piețe”¹.

Acest *Plan Strategic* precizează pentru domeniul întreprinderilor mici și mijlocii și mediului de afaceri o serie de obiective strategice, dintre care amintim: *dezvoltarea antreprenoriatului și a mediului de afaceri și încurajarea unui mediu de afaceri concurențial, predictibil și stabil legislativ prin stimularea înființării și dezvoltării întreprinderilor mici și mijlocii, promovarea culturii antreprenoriale și simplificarea reglementărilor și a procedurilor administrative.*

Politicile de piața a muncii includ, în principal, următoarele domenii²:

- legislația muncii (sau toate politicile care reglementează condițiile de ocupare ale indivizilor cum ar fi salariul minim, programul de muncă, durata și condițiile concediului anual, ale concediului de maternitate, regulamente referitoare la angajări și concedieri,

¹ Ministerul Economiei, Comerțului și Mediului de Afaceri, *Plan Strategic Instituțional 2010-2013*, p.74.

² Institutul European din România, *Politica privind piața muncii și ocuparea forței de muncă*, 2005.

UNIUNEA EUROPEANĂ

GUVERNUL ROMÂNIEI
MINISTERUL MUNCII, FAMILIEI ȘI
PROTECȚIEI SOCIALE
AMFOSDRU

Fondul Social European
POSDRU 2007-2013

Instrumente Structurale
2007-2013

GUVERNUL ROMÂNIEI
MINISTERUL MUNCII, FAMILIEI ȘI
PROTECȚIEI SOCIALE
Organismul Intermediar Regional
POSDRU Regiunea Sud-Est

UNIVERSITATEA POLITEHNICĂ
DIN BUCUREȘTI

Proiect cofinanțat din Fondul Social European prin Programul Operațional Sectorial Dezvoltarea Resurselor Umane 2007 – 2013
Investește în oameni!

protecția muncii și condițiile de sănătate, pensionare anticipată, muncă cu program redus, promovarea formării continue etc.);

- *“politicile active”* (care constau în serviciile de mediere/ plasare, de informare și consiliere privind cariera, de formare profesională, subvențiile pentru angajare, instruire în tehnici de căutare a unui loc de muncă, de promovare a inițiativei private etc.);

- *“politicile pasive”* care înlocuiesc salariile pentru cei care au devenit involuntar șomeri.

Politicile de piața muncii au de obicei un impact direct asupra deciziilor referitoare la ocuparea participanților la piața muncii, comparativ cu politicile de ocupare, și totodată se reflectă și asupra volumului și/ sau asupra structurii ocupării și/ sau a șomajului, în special pe termen scurt. Acest fapt se aplică în special acelor politici implementate prin intermediul serviciilor publice de ocupare, așa numitele politici active și pasive pentru piața muncii.

Pentru a completa tabloul care definește specificul activității antreprenoriale în România, vom face referire în cele ce urmează la rezultatele furnizate de cercetările în domeniu realizate de GEM (Global Entrepreneurship Research Association - Asociația Cercetării Globale a Antreprenoriatului).

Proiectul *“Monitorizarea globală a Antreprenoriatului”* aplicat în România pentru prima dată în anul 2007 a însemnat realizarea unei evaluări științifice a spiritului antreprenorial al populației adulte în conformitate cu criteriile științifice internaționale.

Sintetizăm, în cele ce urmează, concluziile acestui proiect de cercetare ³:

- comparativ cu celelalte țări, în România s-a constatat una din cele mai scăzute rate ale activității antreprenoriale în stadiu incipient (4,0%).
- ponderea proprietarilor de firme noi în cadrul populației cu vârsta între 18-64 de ani (1,3%) este cea mai scăzută dintre țările cu venit mediu și scăzut.

³ Gyorfy, L.Z., Nagy, A., Pete, St., Matias, D., Benyoreszki, A., Petru, T., P., *Monitorizarea globală a antreprenoriatului: Raportul de țară al României*, Cluj - Napoca, Editura Abel, 2008, pag. 33-34.

UNIUNEA EUROPEANĂ

GUVERNUL ROMÂNIEI
MINISTERUL MUNCII, FAMILIEI ȘI
PROTECȚIEI SOCIALE
AMPOSDRU

Fondul Social European
POSDRU 2007-2013

Instrumente Structurale
2007-2013

GUVERNUL ROMÂNIEI
MINISTERUL MUNCII, FAMILIEI ȘI
PROTECȚIEI SOCIALE
Organismul Intermediar Regional
POSDRU Regiunea Sud-Est

UNIVERSITATEA POLITEHNICĂ
DE
BUCUREȘTI

Proiect cofinanțat din Fondul Social European prin Programul Operațional Sectorial Dezvoltarea Resurselor Umane 2007 – 2013
Investește în oameni!

- aceste rate scăzute pot fi explicate prin lipsa tradiției activității și educației antreprenoriale dinaintea anilor '90, prin mediul antreprenorial nefavorabil în perioada de tranziție a anilor '90, precum și prin acceptarea de către populație a locurilor de muncă mai puțin riscante oferite de firmele mari în perioada creșterii economice după anul 2000.
- persistă încă o aversiune a populației față de riscul antreprenorial.
- în ceea ce privește motivația activității antreprenoriale se constată că *predomină antreprenoriatul motivat de oportunitate* (văzut ca oferind noi oportunități de afaceri), în comparație cu antreprenoriatul motivat de necesitate.
- în ciuda ratei ridicate a eșecului antreprenorial, întreprinzătorii nu consideră că, în general, teama de eșec constituie un obstacol al activității antreprenoriale.
- întreprinzătorii din România sunt cu precădere bărbați, iar întreprinzători în stadiu incipient pot fi găsiți cu cea mai mare frecvență în grupele de vârstă cuprinse între 25-34 ani.

În general, aprecierile experților naționali descriu un cadru antreprenorial mai favorabil, însă subliniază faptul că îmbunătățirea infrastructurii fizice, comunicarea mai eficientă a programelor guvernamentale, continuarea procesului de debirocratizare și mediatizarea succeselor antreprenoriale, pot aduce pe termen lung o îmbunătățire semnificativă a activității antreprenoriale în România.

UNIUNEA EUROPEANĂ

GUVERNUL ROMÂNIEI
MINISTERUL MUNCII, FAMILIEI ȘI
PROTECȚIEI SOCIALE
AMFOSDRU

Fondul Social European
POSDRU 2007-2013

Instrumente Structurale
2007-2013

GUVERNUL ROMÂNIEI
MINISTERUL MUNCII, FAMILIEI ȘI
PROTECȚIEI SOCIALE
Organismul Intermediar Regional
POSDRU Regiunea Sud-Est

UNIVERSITATEA POLITEHNICĂ
DE BUCUREȘTI

Proiect cofinanțat din Fondul Social European prin Programul Operațional Sectorial Dezvoltarea Resurselor Umane 2007 – 2013
Investește în oameni!

II. Studiu empiric privind dezvoltarea oportunităților antreprenoriale cu referire specifică la noile domenii de ocupare pe piața muncii

În cele ce urmează, vom prezenta într-o formulă sintetică, rezultatele cercetării empirice desfășurate în cadrul acestui proiect ale cărui obiective vizează dezvoltarea oportunităților antreprenoriale, cu referire specifică la noile domenii de ocupare pe piața muncii. Astfel, cercetarea de față nu și-a propus să descrie, în mod obiectiv, comportamente, percepții ale întregii populații a României, ci aspecte relevante pentru beneficiarii proiectului, aspecte ale căror evoluție și ameliorare se pot urmări pe durata desfășurării acestuia. Dintre cele mai importante aspecte surprinse în cadrul cercetării de față, menționăm:

- Scopul și obiectivele studiului empiric privind dezvoltarea oportunităților antreprenoriale

Scopul prezentei cercetări este acela de a identifica direcțiile și modalitățile de dezvoltare a oportunităților antreprenoriale pornind de la analiza tendințelor și caracteristicilor manifestate pe termen mediu și lung pe piața muncii din România, în special cele care se referă la noile domenii de ocupare pe piața muncii.

Studiul empiric a fost proiectat în concordanță cu rezultatele analizei documentelor privind antreprenoriatul în relația sa cu domeniile *social-economic, educațional-formativ și dinamica pieței muncii*, iar obiectivele sale au fost operaționalizate astfel:

- identificarea tendințelor/ oportunităților privind noile domenii de ocupare în vederea încurajării inițiativei antreprenoriale din România;
- adaptarea profilului de competențe specifice domeniului antreprenorial la societatea informațională și la nevoile și așteptările grupurilor țintă identificate în program.

UNIUNEA EUROPEANĂ

GUVERNUL ROMÂNIEI
MINISTERUL MUNCII, FAMILIEI ȘI
PROTECȚIEI SOCIALE
AMPOSDRU

Fondul Social European
POSDRU 2007-2013

Instrumente Structurale
2007-2013

GUVERNUL ROMÂNIEI
MINISTERUL MUNCII, FAMILIEI ȘI
PROTECȚIEI SOCIALE
Organismul Intermediar Regional
POSDRU Regiunea Sud-Est

UNIVERSITATEA POLITEHNICĂ
DIN BUCUREȘTI

Proiect cofinanțat din Fondul Social European prin Programul Operațional Sectorial Dezvoltarea Resurselor Umane 2007 – 2013
Investește în oameni!

În paginile următoare rezultatele cercetării vor fi prezentate după o structură de tip *Knowledge – Attitudes – Practices*⁴ (*Cunoștințe – Atitudini - Practici*), pe care am ales-o ca fiind cea mai potrivită pentru înțelegerea motivațiilor celor care își doresc să inițieze sau să continue activitatea antreprenorială în contextul social economic românesc, cât și pentru evidențierea liniilor importante de urmărit în activitățile programului care să concorde cu așteptările și cerințele grupurilor țintă.

**Cunoștințe* – termenul se referă la cunoștințele pe care le au respondenții, referitoare la domeniul investigat. Capitolul din raport se va referi la ceea ce înțeleg subiecții studiului prin noțiunea de antreprenoriat și ce anume le lipsește pentru a se apropia de acest domeniu sau ce anume le-a făcut posibilă apropierea, la nivel de informație. Aceste cunoștințe (atât ale celor care desfășoară deja activități antreprenoriale, cât și ale celor care încă nu au pus în practică ideile de afaceri) sunt utile echipei de management a proiectului în proiectarea campaniei de comunicare. Evaluarea cunoștințelor în domeniul antreprenorial constituie de asemenea referința pentru determinarea impactului pe care l-a avut programul acesta asupra beneficiarilor vizați.

**Atitudini* – capitolul va descrie relația pe care o au subiecții studiului cu ideea de antreprenoriat, încercând o tipologie a publicului investigat în funcție de distanța față de propria afacere și factorii care motivează această distanță percepută. Cu alte cuvinte, vom încerca să descriem din datele studiului empiric, felul în care se raportează oamenii la ideea de antreprenor, de succesul în antreprenoriat, ce simt față de o astfel de strategie de viață.

**Practici* – secțiunea raportului va conține modalitățile în care sunt folosite informațiile, cunoștințele subiecților. Se va încerca o conturare a felului în care este valorificată atitudinea pe care au construit-o subiecții cu privire la antreprenoriat.

4 KAP- studiile sociologice de acest tip sunt utile pentru calitatea informației conținute, a cărei modificare în timp se poate urmări, măsurătorile fiind făcute înainte și după programe proiectate să soluționeze anumite probleme sociale, economice etc.

UNIUNEA EUROPEANĂ

GUVERNUL ROMÂNIEI
MINISTERUL MUNCII, FAMILIEI ȘI
PROTECȚIEI SOCIALE
AMFOSDRU

Fondul Social European
POSDRU 2007-2013

Instrumente Structurale
2007-2013

GUVERNUL ROMÂNIEI
MINISTERUL MUNCII, FAMILIEI ȘI
PROTECȚIEI SOCIALE
Organismul Intermediar Regional
POSDRU Regiunea Sud-Est

UNIVERSITATEA POLITEHNICĂ
DIN BUCUREȘTI

Proiect cofinanțat din Fondul Social European prin Programul Operațional Sectorial Dezvoltarea Resurselor Umane 2007 – 2013
Investește în oameni!

- Metodologia studiului

Cercetarea de față a utilizat o combinație de metode calitative și cantitative de studiu sociologic, în ideea de a argumenta rezultatele obținute prin studierea unor cazuri care au inițiat demersul acestui program de dezvoltare a resurselor umane.

Pentru a explora și descrie pe îndelete așteptările și nevoile beneficiarilor programului de dezvoltare a oportunităților antreprenoriale au fost organizate *focus-grup-uri și interviuri de profunzime*. Măsurarea ponderii acestor opinii în interiorul grupurilor țintă a fost făcută cu ajutorul unei *anchete pe bază de chestionar*.

Elaborarea instrumentelor pentru colectarea datelor privind tendințele de dezvoltare, oportunitățile antreprenoriale, precum și noile domenii de ocupare s-a realizat în baza unei *matrice*, având în vedere principiile științifice de construcție a instrumentelor de cercetare în domeniul științelor socio-umane.

Totodată, proiectarea instrumentelor de colectare a datelor pentru cercetarea de față a ținut cont de caracteristicile grupurilor țintă, astfel încât au fost constituite:

- un chestionar cu un trunchi comun, cu variante de continuare diferite: pentru angajați, pe de o parte și pentru persoanele care doresc să inițieze o activitate independentă, pe de altă parte,
- un ghid de interviu pentru focus-grup pentru persoanele care doresc să inițieze o activitate independentă,
- un chestionar structurat pentru personalul cu rol de conducere din întreprinderi, în special din micro-întreprinderi și IMM-uri,
- un ghid de interviu individual structurat pentru personalul cu rol de conducere din întreprinderi, în special din micro-întreprinderi și IMM-uri.

Construcția chestionarului a început de la specificarea foarte clară și detaliată a problemei de cercetat. Pornind de la tema cercetării, de la setul de ipoteze furnizate de etapa constatativă a cercetării au fost selectați indicatorii și apoi traduși în întrebări în chestionar. În formularea întrebărilor s-a urmărit folosirea unui limbaj care să fie înțeles de

UNIUNEA EUROPEANĂ

GUVERNUL ROMÂNIEI
MINISTERUL MUNCII, FAMILIEI ȘI
PROTECȚIEI SOCIALE
AMPOSDRU

Fondul Social European
POSDRU 2007-2013

Instrumente Structurale
2007-2013

GUVERNUL ROMÂNIEI
MINISTERUL MUNCII, FAMILIEI ȘI
PROTECȚIEI SOCIALE
Organismul Intermediar Regional
POSDRU Regiunea Sud-Est

UNIVERSITATEA POLITEHNICĂ
DIN BUCUREȘTI

Proiect cofinanțat din Fondul Social European prin Programul Operațional Sectorial Dezvoltarea Resurselor Umane 2007 – 2013
Investește în oameni!

către toată lumea pentru a putea comunica cu toți subiecții și pentru a-i supune pe toți la aceeași „stimuli” (căci altfel „reacțiile” nu pot fi comparate).

Matricea de elaborare a instrumentelor, din cadrul prezentei cercetări conține:

- pe verticală, 3 dimensiuni principale, preluate din ariile de proiectare a studiului documentelor:

1. *educație și formare profesională*, 2. *piața muncii și* 3. *mediu socio-economic*.

- pe orizontală, variabile cercetării: tendințe, oportunități, riscuri/ lipsuri, inițiativă/ acțiune, motivație, altele. Aceste variabile traversează toate cele 3 dimensiuni principale, enunțate mai-sus.

- celulele rezultate din intersecția fiecărei variabile cu fiecare dimensiune, corespund *itemilor singulari* (întrebările ca atare) sau *factorilor* (care să orienteze formularea ulterioară a întrebărilor), indicați ca atare pe matrice.

Un factor este o dimensiune secundară, ce înglobează mai mulți itemi. De exemplu: *spiritul antreprenorial* nu a putut fi investigat printr-un singur item, ci a reieșit din mai mulți itemi care pot să corespundă tuturor celor 3 dimensiuni principale, respectiv variabilelor considerate. E un factor generat de oportunități, de riscuri, de motivație și de toate cele 3 dimensiuni principale.

În urma generării itemilor, criteriul secundar de răspândire a acestora în interiorul instrumentelor de cercetare a fost gruparea lor în funcție de tipul de informație pe care o vizează:

- *atitudini*,
- *abilitați*,
- *cunoștințe/ informații*.

Aceasta a relevat dimensiuni importante ce vor fi valorificate în momentul proiectării curriculum-ului pentru programul de formare, mai ales în formularea obiectivelor și în proiecția designului de curs.

UNIUNEA EUROPEANĂ

GUVERNUL ROMÂNIEI
MINISTERUL MUNCII, FAMILIEI ȘI
PROTECȚIEI SOCIALE
AMFOSDRUFondul Social European
POSDRU 2007-2013Instrumente Structurale
2007-2013GUVERNUL ROMÂNIEI
MINISTERUL MUNCII, FAMILIEI ȘI
PROTECȚIEI SOCIALE
Organismul Intermediar Regional
POSDRU Regiunea Sud-EstUNIVERSITATEA POLITEHNICĂ
DIN BUCUREȘTIProiect cofinanțat din Fondul Social European prin Programul Operațional Sectorial Dezvoltarea Resurselor Umane 2007 – 2013
Investește în oameni!

- Selecția participanților la studiu

Grupul țintă al proiectului este constituit din 250 de angajați, 200 de persoane care doresc să inițieze o activitate independentă și 50 de persoane cu rol de conducere din întreprinderi, în special din micro-întreprinderi și IMM-uri. Ținând cont de structura grupului țintă și de specificul proiectului, a fost stabilită mărimea eșantionului ce a fost investigat, respectiv 150 de persoane.

	Angajați	Persoane care doresc să inițieze o activitate independentă	Personal cu rol de conducere din întreprinderi
București	20	60	12
Județul Prahova	10	40	8
Total eșantion	30	100	20

Participanții la studiu au fost selectați în funcție de capacitatea de a furniza informații reprezentative pentru antreprenori, angajați sau potențiali antreprenori (persoane care își doresc inițierea unei activități economice). Adăugând criteriul diversității cultural-geografice, s-a stabilit realizarea interviurilor în două localități din România, care vor fi în perimetrul de acțiune al proiectului: Ploiești și Brașov.

Cercetarea s-a derulat pe o perioadă de 7 luni, în intervalul iunie - decembrie 2011.

Etaplele de desfășurare a cercetării în teren au fost următoarele:

- Identificarea și contactarea populației investigate pe baza criteriilor de eșantionare, în vederea aplicării chestionarelor și organizării focus-grup-urilor și a interviurilor structurate individuale;
- Multiplicarea instrumentelor în raport cu numărul populației investigate
- Selectarea, organizarea și pregătirea echipelor ce vor aplica instrumentele în teren;
- Administrarea chestionarelor;

UNIUNEA EUROPEANĂ

GUVERNUL ROMÂNIEI
MINISTERUL MUNCII, FAMILIEI ȘI
PROTECȚIEI SOCIALE
AMPOSDRU

Fondul Social European
POSDRU 2007-2013

Instrumente Structurale
2007-2013

GUVERNUL ROMÂNIEI
MINISTERUL MUNCII, FAMILIEI ȘI
PROTECȚIEI SOCIALE
Organismul Intermediar Regional
POSDRU Regiunea Sud-Est

UNIVERSITATEA POLITEHNICA
DIN BUCUREȘTI

Proiect cofinanțat din Fondul Social European prin Programul Operațional Sectorial Dezvoltarea Resurselor Umane 2007 – 2013
Investește în oameni!

- Organizarea și desfășurarea focus-grup-urilor și a interviurilor structurate individuale;
- Monitorizarea desfășurării în teren a cercetării.

Cantitativ, desfășurarea cercetării în teren, se prezintă astfel:

- 100 de *chestionare* administrate astfel: în București – 60 și în județul Prahova - 40.
- 4 *focus-grup-uri* organizate astfel: 2 la Universitatea Politehnica din București și 2 la Universitatea Petrol și Gaz din Ploiești.
- 2-6 interviuri individuale structurate

Metoda de cercetare	Ploiești	București	TOTAL
Focus grupuri	2 x10 subiecți/sesiune		40
Interviuri de profunzime	2	2	6
Anchetă pe bază de chestionar	40	60	100

În etapa de culegere a rezultatelor, cercetătorii implicați au validat:

- 4 focus grupuri cu persoane care doresc sa inițieze o afacere;
- 6 interviuri de profunzime cu antreprenori;
- ancheta pe baza de chestionar cu 17 respondenți antreprenori si 142 respondenți fiind persoane care doresc să întreprindă o afacere proprie (în acest moment având statut de student sau de angajat).

Eșantionul a fost alcătuit din angajați și persoane care doresc să inițieze o activitate independentă. Majoritatea acestora (72,5%) au vârste sub 20 de ani, 17% au vârste cuprinse între 30 și 40 de ani, 9% cu vârste între 40 și 50 de ani, iar 1,5% peste 50 de ani. Cei mai mulți (30%) au domiciliul stabil în București, 15% domiciliază în Ploiești, 3% în Buzău, câte 2% în Slatina/ Mizil/ Urlați iar restul din Brăila/ Râmnicul Sărat/ Câmpina/ Constanța/ Giurgiu/ Craiova/ Pitești/ Slobozia/ Târgoviște/ Cluj-Napoca/ Băicoi/ Brazi/ Ciorani. Distribuția pe județe se prezintă astfel: Buzău 5%, București, Argeș, Brăila, Dâmbovița cu câte 2% și restul din Ialomița, Olt, Giurgiu, Cluj, Constanța, Dolj.

UNIUNEA EUROPEANĂ

GUVERNUL ROMÂNIEI
MINISTERUL MUNCII, FAMILIEI ȘI
PROTECȚIEI SOCIALE
AMFOSDRU

Fondul Social European
POSDRU 2007-2013

Instrumente Structurale
2007-2013

GUVERNUL ROMÂNIEI
MINISTERUL MUNCII, FAMILIEI ȘI
PROTECȚIEI SOCIALE
Organismul Intermediar Regional
POSDRU Regiunea Sud-Est

UNIVERSITATEA POLITEHNICĂ
FTEB
DIN BUCUREȘTI

Proiect cofinanțat din Fondul Social European prin Programul Operațional Sectorial Dezvoltarea Resurselor Umane 2007 – 2013
Investește în oameni!

- Structura eșantionului de antreprenori

Marea majoritate a managerilor incluși în investigație au vârste cuprinse între 30 și 40 de ani, iar pe locul doi se situează managerii cu vârste cuprinse între 40 și 50 de ani, există și manageri tineri cu vârste de până în 30 de ani sau cu vârstă de peste 50 de ani. Cei mai mulți dintre managerii investigați sunt de gen masculin 76,5%, iar 23,5% de gen feminin. Din punctul de vedere al statutului managerial 56,3% sunt manageri, 37,5 administratori de firmă, iar o persoană desfășoară activități independente.

Ca nivel de educație se constată că aproape o pătrime (23,5%) au studii postuniversitare, majoritatea (58,%) au studii universitare, iar 17,8% au studii liceale. Numărul de angajați al firmelor investigate variază de la minim 2 la 40 de angajați cu o medie globală de 14 angajați, iar cea mai frecventă (64,7%) medie de vârstă a angajaților pe firmă se situează între 30 și 40 de ani urmată de vârste sub 30 de ani (cu 29,4%) și de vârstele de peste 40 de ani. Vechimea firmei în care aceștia funcționează se distribuie egal (cu câte 29,4%) între 2-5, 5-10 și peste 10 în timp ce pentru doi manageri vechimea firmei este mai mică de 2 ani.

UNIUNEA EUROPEANĂ

GUVERNUL ROMÂNIEI
MINISTERUL MUNCII, FAMILIEI ȘI
PROTECȚIEI SOCIALE
AMPOSDRU

Fondul Social European
POSDRU 2007-2013

Instrumente Structurale
2007-2013

GUVERNUL ROMÂNIEI
MINISTERUL MUNCII, FAMILIEI ȘI
PROTECȚIEI SOCIALE
Organismul Intermediar Regional
POSDRU Regiunea Sud-Est

UNIVERSITATEA POLITEHNICĂ
DIN BUCUREȘTI

Proiect cofinanțat din Fondul Social European prin Programul Operațional Sectorial Dezvoltarea Resurselor Umane 2007 – 2013
Investește în oameni!

Studiul empiric a condus la câteva *rezultate concrete* care pot orienta activitățile ulterioare ale proiectului din perspectiva nevoilor pe care le au beneficiarii acestuia. Acestea sunt următoarele:

- Potențialii antreprenori pot estima cu precizie care este *deficitul de informare/formare în domeniul antreprenorial*. Școala nu reprezintă sursa de informare cea mai pertinentă în acest domeniu, marea majoritate orientându-se spre formări în afara programei de învățământ, căreia i se reproșează caracterul teoretic.
- Deși cursurile de formare antreprenorială devin din ce în ce mai vizibile, foarte puțini dintre subiecții studiului, au participat la astfel de cursuri (fie ei persoane care doresc să inițieze o afacere, fie antreprenori). Majoritatea însă, *intenționează să participe la astfel de cursuri*, în vederea deschiderii propriei afaceri.
- Resursele cele mai la îndemână în materie de formare sunt cele uzuale: biblioteca, internetul, pe lângă care, rețeaua de cunoștințe pare să aibă cel mai important rol în inițierea unei afaceri. Cei mai mulți caută să intre în legătură cu oameni care au reușit al căror model poate fi urmat ulterior.
- *Introducerea principiului învățării prin practică* a primit cele mai multe voturi, managerii intervievați considerând că valorificarea și extinderea orelor de practică sunt nu numai foarte utile, dar și extrem de necesare pentru absolvenții unui învățământ bazat exclusiv pe acumulare teoretică, așa cum este sistemul de învățământ românesc.
- Informația de care este nevoie în domeniul antreprenorial poate fi găsită în una din următoarele categorii: informație teoretică actuală privitoare la contextul economic, informație practică, ingrediente de succes ale unei afaceri.
- Resursele financiare pentru derularea unei activități economice sunt de găsit pentru majoritate, *fie în fondurile europene*, cu costuri mai mici la accesare decât creditele

UNIUNEA EUROPEANĂ

GUVERNUL ROMÂNIEI
MINISTERUL MUNCII, FAMILIEI ȘI
PROTECȚIEI SOCIALE
AMFOSDRU

Fondul Social European
POSDRU 2007-2013

Instrumente Structurale
2007-2013

GUVERNUL ROMÂNIEI
MINISTERUL MUNCII, FAMILIEI ȘI
PROTECȚIEI SOCIALE
Organismul Intermediar Regional
POSDRU Regiunea Sud-Est

UNIVERSITATEA POLITEHNICĂ
DIN BUCUREȘTI

Proiect cofinanțat din Fondul Social European prin Programul Operațional Sectorial Dezvoltarea Resurselor Umane 2007 – 2013
Investește în oameni!

bancare, fie *strângerea unei sume de bani care să fie apoi investită în afacere.*

- *Antreprenorul este, în opinia celor mai mulți, un om care are capacitatea de a lua decizii (74,1%), are perseverență (71,5%) și încredere în propria persoană (66,7%), posedă capacitatea de a pune ideile în aplicare (58,%), este creativ (56,6%), știe să comunice (55,1%) și are capacitatea de a atrage fonduri (54,7%).*
- *Un antreprenor de succes este o persoană activă care a reușit, care este cel mai bun în domeniul său. Reprezentările antreprenorului de succes au în comun ideea de asumare a unor riscuri, de luare a unor decizii cheie care au dus la rezultate remarcabile în domeniul respectiv de activitate.*
- *Cele mai importante argumente în favoarea inițierii unei afaceri proprii sunt:*
 - asigurarea unui nivel de trai decent (31,4%),
 - independența financiară (23,5%),
 - ideea/ planul de afacere, cunoștințele și abilitățile personale.
- *Barierile în calea demarării unei afaceri sunt reprezentate:*
 - dezinteresul față de idee, incompatibilitatea cu traseul profesional ales deja (21,2%), contextul socio-economic nefavorizant (14,6%),
 - lipsa abilităților / calităților necesare unui antreprenor (14%),
 - indecizie în ce privete domeniul pentru propria afacere (12,1%).

UNIUNEA EUROPEANĂ

GUVERNUL ROMÂNIEI
MINISTERUL MUNCII, FAMILIEI ȘI
PROTECȚIEI SOCIALE
AMPOSDRU

Fondul Social European
POSDRU 2007-2013

Instrumente Structurale
2007-2013

GUVERNUL ROMÂNIEI
MINISTERUL MUNCII, FAMILIEI ȘI
PROTECȚIEI SOCIALE
Organismul Intermediar Regional
POSDRU Regiunea Sud-Est

UNIVERSITATEA POLITEHNICA
DIN BUCUREȘTI

Proiect cofinanțat din Fondul Social European prin Programul Operațional Sectorial Dezvoltarea Resurselor Umane 2007 – 2013
Investește în oameni!

- **Limite și perspective ale antreprenoriatului în viziunea celor intervievați**

- Majoritatea respondenților consideră că studiile anterioare nu le oferă competențele necesare pentru a deveni antreprenori. Sunt însă dispui să participe la:
 - cursuri de formare în domeniul managementului afacerilor și antreprenoriatului (62,8%),
 - conferințe privind oportunitățile antreprenoriale (26,3%),
 - workshop-uri dedicate inițierii și dezvoltării afacerilor (49,6%),
 - evenimente de networking (19,7%).
- Opinia unora dintre manageri asupra condițiilor mediului de afaceri din România este una negativă. 47% dintre aceștia consideră că în prezent mediul de afaceri din România favorizează în mică măsură dezvoltarea afacerilor, iar 6% consideră că afacerile nu sunt încurajate deloc în acest mediu economic.
- 94% dintre respondenți vorbesc despre corupție ca principal impediment în calea dezvoltării mediului de business. Imaginea negativă cuprinde pe lângă corupție, următoarele ingrediente:
 - lipsa de suport din partea autorităților (88%),
 - concurența neloială (87,5%),
 - scăderea puterii de cumpărare a populației (77%),
 - legislația fiscală restrictivă (76,5%),
 - condiții restrictive de acces la împrumuturi bancare (71%),
 - impozitul forfetar (71%),

UNIUNEA EUROPEANĂ

GUVERNUL ROMÂNIEI
MINISTERUL MUNCII, FAMILIEI ȘI
PROTECȚIEI SOCIALE
AMFOSDRU

Fondul Social European
POSDRU 2007-2013

Instrumente Structurale
2007-2013

GUVERNUL ROMÂNIEI
MINISTERUL MUNCII, FAMILIEI ȘI
PROTECȚIEI SOCIALE
Organismul Intermediar Regional
POSDRU Regiunea Sud-Est

UNIVERSITATEA POLITEHNICĂ
DIN BUCUREȘTI

Proiect cofinanțat din Fondul Social European prin Programul Operațional Sectorial Dezvoltarea Resurselor Umane 2007 – 2013
Investește în oameni!

- Cele mai atrăgătoare domenii de activitate în care se intenționează demararea unei afaceri sunt:
 - comerțul (28%),
 - telecomunicații și informații (24,4%),
 - consultanța (22%),
 - transporturi (18%),
 - turism (17%),

- Ca măsuri posibile pentru a obține o performanță superioară în administrarea afacerilor, managerii recomandă:
 - căutarea altor piețe de desfacere (50%),
 - dezvoltarea capacității firmei de a accesa finanțări prin fondurile europene (31,3%),
 - creșterea nivelului de calificare al angajaților,(18,8%)
 - modul de gestionare a resurselor umane și materiale și re tehnologizarea (18,8%)

UNIUNEA EUROPEANĂ

GUVERNUL ROMÂNIEI
MINISTERUL MUNCII, FAMILIEI ȘI
PROTECȚIEI SOCIALE
AMPOSDRU

Fondul Social European
POSDRU 2007-2013

Instrumente Structurale
2007-2013

GUVERNUL ROMÂNIEI
MINISTERUL MUNCII, FAMILIEI ȘI
PROTECȚIEI SOCIALE
Organismul Intermediar Regional
POSDRU Regiunea Sud-Est

UNIVERSITATEA POLITEHNICĂ
DIN BUCUREȘTI

Proiect cofinanțat din Fondul Social European prin Programul Operațional Sectorial Dezvoltarea Resurselor Umane 2007 – 2013
Investește în oameni!

III. Provocări și oportunități în domeniul antreprenoriatului românesc

1. Antreprenoriatul românesc din perspectiva societății informaționale

Conceptul de *antreprenoriat* pare să fie unul familiar majorității persoanelor aflate în contact cu piața muncii, datorită fluxului informațional vehiculat frecvent în mass-media și, deopotrivă, înclinației interioare a fiecăruia de a reflecta la posibilitatea deschiderii propriei afaceri într-un viitor mai mult sau mai puțin îndepărtat. Fie că apropierea față de ideea de antreprenoriat e pasivă, prin contingența cu acest curent „în trend” de care ne lovim în buletinele informative, în editorialele ziarelor, în emisiuni economice la radio și televizor, fie că e activă și constructivă prin reflecția asupra mirajului „propriei afaceri” sau a analizei, uneori tendențioase, a felului în care alții au reușit în afaceri, vibrația antreprenoriatului nu poate să treacă neobservată și este percepută cu intensități diferite, de segmente variate de populație, tineri potențiali antreprenori, manageri sau angajați care pot demonstra reale calități antreprenoriale.

Contextul socio-economic actual, influențat de criză atât la nivel local, cât și global, a pus în lumină, mai mult ca niciodată, fenomenul antreprenorial, ca motor de susținere a măsurilor de pe piața muncii, facilitând crearea de noi locuri de muncă și implicit de stimulare a economiei reale. Antreprenoriatul este unul dintre pilonii pe care se bazează strategiile europene în domeniul ocupării forței de muncă, alături de îmbunătățirea capacității de angajare (angajabilitatea), promovarea capacității de adaptare a întreprinderilor și a angajaților acestora (adaptabilitatea) și asigurarea egalității de șanse între femei și bărbați (șanse egale).

Așa cum am mai prezentat anterior, în conformitate cu politicile europene de susținere și promovare a antreprenoriatului, România a adoptat încă din 2002 un document strategic numit *Planul Național de Acțiune pentru Ocuparea Forței de Muncă* prin care se asumă și

UNIUNEA EUROPEANĂ

GUVERNUL ROMÂNIEI
MINISTERUL MUNCII, FAMILIEI ȘI
PROTECȚIEI SOCIALE
AMFOSDRU

Fondul Social European
POSDRU 2007-2013

Instrumente Structurale
2007-2013

GUVERNUL ROMÂNIEI
MINISTERUL MUNCII, FAMILIEI ȘI
PROTECȚIEI SOCIALE
Organismul Intermediar Regional
POSDRU Regiunea Sud-Est

UNIVERSITATEA POLITEHNICĂ
DIN BUCUREȘTI

Proiect cofinanțat din Fondul Social European prin Programul Operațional Sectorial Dezvoltarea Resurselor Umane 2007 – 2013
Investește în oameni!

accentuează preocuparea pentru susținerea antreprenoriatului ca un vector forță în peisajul economic național.

În contextul unor preocupări constante de dezvoltare a antreprenoriatului, atât la nivel european, cât și național, proiectele care se derulează în acest domeniu, se concentrează pe:

- stimularea înființării de noi microîntreprinderi și îmbunătățirea performanțelor economice a celor existente deja,
- dezvoltarea aptitudinilor antreprenoriale ale tinerilor,
- înființarea de incubatoare de afaceri, vizând creerea unui mediu de afaceri favorabil dezvoltării și creșterii IMM,
- promovarea culturii antreprenoriale,
- asistență și consultanță pentru începerea unei afaceri
- consolidarea unui sector privat dinamic,
- consolidarea relației dintre instituțiile de formare profesională și piața muncii,
- înființarea structurilor educaționale de promovare a antreprenoriatului
- încurajarea, prin sprijin financiar, a structurilor de economie socială
- facilități de creditare pentru antreprenori tineri și femei.

Dacă este să ne referim la principalele tendințe de dezvoltare a antreprenoriatului în România, putem remarca o creștere notabilă a industriei de IT&C.

Sectorul IT din România înregistrează anual o creștere cu cel puțin 25%. O dezvoltare atât de dinamică poate fi motivată și de legislația suportivă, care reglementează acest sector de activitate, în special prin neimpozitarea forței de muncă din acest domeniu. În plus, piața autohtonă furnizează angajatorilor interesați de calitate profesională specialiști înalt calificați. Tradiția pregătirii unor buni ingineri IT și matematicieni este deja recunoscută în lumea industriei de profil mondiale.

Învățământul românesc din IT/C este apreciat ca unul dintre cele mai bune din lume cu peste 5000 absolvenți intrând pe piața forței de muncă în fiecare an.

Dezvoltarea sectorului IT&C sprijină în mod definitoriu evoluția și construcția societății

UNIUNEA EUROPEANĂ

GUVERNUL ROMÂNIEI
MINISTERUL MUNCII, FAMILIEI ȘI
PROTECȚIEI SOCIALE
AMPOSDRU

Fondul Social European
POSDRU 2007-2013

Instrumente Structurale
2007-2013

GUVERNUL ROMÂNIEI
MINISTERUL MUNCII, FAMILIEI ȘI
PROTECȚIEI SOCIALE
Organismul Intermediar Regional
POSDRU Regiunea Sud-Est

UNIVERSITATEA POLITEHNICA
DIN BUCUREȘTI

Proiect cofinanțat din Fondul Social European prin Programul Operațional Sectorial Dezvoltarea Resurselor Umane 2007 – 2013
Investește în oameni!

informaționale. O societate caracterizată de un înalt nivel de intensitate a schimburilor informaționale în viața de zi cu zi pentru toți indivizii, influențează toate mediile de activitate, fie că e vorba despre domeniul educațional, social, sanitar, fie despre cel al activităților economice. Pentru toate aceste aspecte ale vieții individului uman, este vitală capacitatea de a schimba rapid date digitale între locuri și indivizi diferiți, indiferent de distanță.

Progresele în domeniul tehnologiilor informaționale și de comunicare se constată în schimbarea modului în care trăim, oriunde privim. Societatea informațională nu influențează numai modul în care oamenii interacționează, ci forțează și structurile organizaționale tradiționale să promoveze un mod de lucru mai flexibil, mai participativ și mai descentralizat.

Din perspectiva bunei tradiții de formare a unui personal înalt calificat în domeniul IT și a facilităților oferite de legislația în domeniu, domeniul IT&C a oferit un bun teren de manifestare a inițiativelor antreprenoriale, dar și de dezvoltare a celor existente deja. Nume rezonante din industria IT-ului mondial au dezvoltat în România centre de activitate în care lucrează mii de noi angajați. IBM, cel mai mare furnizor de servicii IT la nivel mondial, are 1400 de angajați pe piața locală în cele cinci centre prin care gigantul american este prezent în România. Oracle Romania, filiala autohtonă a unuia din cei mai importanți producători de software din lume, cu afaceri de 71 de milioane de euro pe piața locală, ocupă locul al doilea în topul companiilor de IT americane prezente în România, în funcție de numărul de salariați, cu 1.700 de oameni.

Măsurile active de stimulare a inițiativelor antreprenoriale în rândul șomerilor sunt o sursă de creare de locurile de muncă pentru mulți oameni. De asemenea, trendul ascendent al dezvoltării industriei IT&C este un vector de creștere economică. Statele din Europa Centrală și de Est (ECE), printre care și România înregistrează o creștere a sectorului IT de aproximativ două ori mai mare decât creșterea PIB-ului lor pe termen mediu și lung.

UNIUNEA EUROPEANĂ

GUVERNUL ROMÂNIEI
MINISTERUL MUNCII, FAMILIEI ȘI
PROTECȚIEI SOCIALE
AMFOSDRU

Fondul Social European
POSDRU 2007-2013

Instrumente Structurale
2007-2013

GUVERNUL ROMÂNIEI
MINISTERUL MUNCII, FAMILIEI ȘI
PROTECȚIEI SOCIALE
Organismului Intermediar Regional
POSDRU Regiunea Sud-Est

UNIVERSITATEA POLITEHNICĂ
DIN BUCUREȘTI

Proiect cofinanțat din Fondul Social European prin Programul Operațional Sectorial Dezvoltarea Resurselor Umane 2007 – 2013
Investește în oameni!

2. Dimensiunea calitativă a antreprenoriatului românesc

Elementul forte care va dimensiona impactul acestui proiect în mediul de afaceri românesc este reprezentat de dezvoltarea unui *antreprenoriat de calitate*. Astfel, proiectul de față prin înseși denumirea sa: “*Dezvoltarea competențelor antreprenoriale – o alternativă eficientă de adaptare la piața muncii*”, sugerează, fără echivoc, nevoia unei răsturnări de paradigmă privind antreprenoriatul din România, care să accentueze ideea de *plusvaloare* și eficiență a procesului formativ al viitorului antreprenor sau al celui deja consacrat, într-o societate bazată pe o veritabilă “cultură a informației”.

Așa cum s-a menționat în prima parte a prezentului studiu, proiectul de față are ca grup țintă atât angajați și persoane care doresc să înceapă o activitate independentă, cât și personalul de conducere din întreprinderi. Obiectivul general este unul dublu asumat: de a *informa* și *forma* în domeniul antreprenorial, răspunzând necesității de conținut informațional cât mai specific și mai aplicat, precum și nevoii de dezvoltare de abilități antreprenoriale în rândul unei generații noi de antreprenori.

Dacă istoria economiei a reținut până acum că modele de succes inițiativele antreprenoriale ale unor persoane pasionate de o activitate sau de un domeniu de interes anume, care au transformat acest interes într-o activitate generatoare de profit, așa cum este exemplul lui Bill Gates în privința construirii Microsoft sau al regretatului Steve Jobs, creatorul Apple, este din ce în ce mai evident că în actualitatea socială și economică a pieței muncii, putem vorbi de o creștere semnificativă a interesului pentru explorarea oportunităților antreprenoriale indiferent de domeniul de activitate de interes pentru persoana respectivă. Este din ce în ce mai pregnant, chiar și în spațiul românesc, fenomenul *antreprenoriatului de necesitate* față de *antreprenoriatul de oportunitate*.

Valoarea adăugată a acestui proiect se obiectivează în înființarea și funcționarea unui *Centru de asistență antreprenorială* – un centru de resurse pentru dezvoltarea și promovarea *culturii antreprenoriale*. Acesta este conceput ca un spațiu fizic și virtual cu bogate resurse de sprijinire a inițiativelor antreprenoriale. În spațiul concentric al acestui Centru se

UNIUNEA EUROPEANĂ

GUVERNUL ROMÂNIEI
MINISTERUL MUNCII, FAMILIEI ȘI
PROTECȚIEI SOCIALE
AMPOSDRU

Fondul Social European
POSDRU 2007-2013

Instrumente Structurale
2007-2013

GUVERNUL ROMÂNIEI
MINISTERUL MUNCII, FAMILIEI ȘI
PROTECȚIEI SOCIALE
Organismul Intermediar Regional
POSDRU Regiunea Sud-Est

UNIVERSITATEA POLITEHNICA
DIN BUCUREȘTI

Proiect cofinanțat din Fondul Social European prin Programul Operațional Sectorial Dezvoltarea Resurselor Umane 2007 – 2013
Investește în oameni!

construiește *programul de formare*, care va fi dezvoltat și implementat de o echipă de *experti în antreprenariat*, ce va *fi susținut de platforma de e-learning* și de serviciile de *coaching* oferite întreprinzătorilor aflați la început de drum.

Networkingul este rezultatul unui proces de organizare bine desfășurat, al unui program de formare ofertant în termeni de calitate a conținutului și a mijloacelor și metodelor folosite, al coagulării unor interese comune, semnificativ sprijinit de facilitățile instrumentelor specifice tehnologiei informaționale. Centrul de asistență antreprenorială este un spațiu ce concentrează o ofertă consistentă de surse de informare puse la dispoziție antreprenorilor la început de drum (o bibliotecă cu cărți și publicații relevante pentru activitățile în domeniul antreprenorial) și o expertiză semnificativă în conceperea și desfășurarea unui program de formare.

3. O nouă educație antreprenorială sau cum se cresc antreprenorii în România

Realitățile economice, sociale și educaționale ne pun în lumină necesitatea creșterii și dezvoltării unei noi generații de antreprenori cu abilități caracteristice precum responsabilitate, spontaneitate, adaptabilitate, flexibilitate, inițiativă și spirit managerial. Aceste abilități sunt esențiale pentru profilul unui antreprenor, ele generând competențe specifice în ceea ce privește identificarea și implementarea unor strategii adecvate de eficiență economică.

Dezvoltarea acestor competențe nu se poate realiza de la sine, ci are nevoie de un cadru adecvat. În acest context regândirea oportunităților educaționale și diversificarea ofertei curriculare cu programe cu specific antreprenorial devine o necesitate

În contextul preocupării pentru dezvoltarea culturii antreprenoriale în România, demersul de a “crește” antreprenori sau de a crește ca antreprenor devine organizat, etapizat, cu repere de standard și performanță. Astfel, s-au creat programe de formare bazate pe principiile educației continue și pe curricula standardizată și acreditată de organisme de resort. În mod absolut paradoxal, un astfel de standard de calitate în educația continuă

UNIUNEA EUROPEANĂ

GUVERNUL ROMÂNIEI
MINISTERUL MUNCII, FAMILIEI ȘI
PROTECȚIEI SOCIALE
AMFOSDRU

Fondul Social European
POSDRU 2007-2013

Instrumente Structurale
2007-2013

GUVERNUL ROMÂNIEI
MINISTERUL MUNCII, FAMILIEI ȘI
PROTECȚIEI SOCIALE
Organismul Intermediar Regional
POSDRU Regiunea Sud-Est

UNIVERSITATEA POLITEHNICĂ
DIN BUCUREȘTI

Proiect cofinanțat din Fondul Social European prin Programul Operațional Sectorial Dezvoltarea Resurselor Umane 2007 – 2013
Investește în oameni!

stimulează adaptabilitatea pe o piață a muncii flexibilă și dezvoltă potențialul de a genera oportunități, nu doar de a le folosi eficient pe cele existente deja.

În privința preocupării pentru dezvoltarea calităților individuale relevante pentru antreprenariat, documentele europene menționează următoarele obiective pentru educație:

- *dezvoltarea competenței de management* - încurajarea dezvoltării capacității de rezolvare de probleme, alături de abilitatea de planificare, de luare a deciziilor, de asumarea responsabilității
- *dezvoltarea competenței sociale* - optimizarea abilităților de cooperare, de lucru în rețea, de asumare de roluri în echipă
- dezvoltarea autonomiei și autoeficacității personale – creșterea încrederii în propria persoană și a motivației de a performa, de a învăța să gândească critic și independent, creșterea dorinței de a învăța autonom.
- *dezvoltarea capacității antreprenoriale* – încurajarea inițiativei personale, dezvoltarea proactivității și a creativității, pregătirea pentru confruntarea cu riscurile activității

Cercetarea empirică descrisă ca parte a acestui studiu a fost concepută și ca o *analiză de nevoi de formare* pentru proiectarea programului de formare în domeniul antreprenariatului. Rezultatele astfel obținute vor constitui *reper curriculare ale programului de formare continuă* în domeniul educației antreprenoriale și vor contura *profilul de competențe antreprenoriale și manageriale* adaptat noilor domenii de ocupare necesar a fi avut în vedere.

Unul dintre rezultatele semnificative ale analizei empirice a relevat faptul că în România, mediul educațional formal este puțin ofertant în privința oportunităților de dezvoltare a competențelor antreprenoriale. Astfel, 83% dintre antreprenorii participanți la studiu consideră că școala nu oferă informație de calitate pentru a stimula inițiativa antreprenorială. Persoanele care sunt interesate de inițierea unei activități independente au capacitatea de autoevaluare obiectivă a bagajului de informație necesară în orice demers de acest tip și conștientizează lipsa sprijinului informațional de specialitate din programele educaționale formale. În această privință, atât antreprenorii, cât și persoanele care doresc să

UNIUNEA EUROPEANĂ

GUVERNUL ROMÂNIEI
MINISTERUL MUNCII, FAMILIEI ȘI
PROTECȚIEI SOCIALE
AMPOSDRU

Fondul Social European
POSDRU 2007-2013

Instrumente Structurale
2007-2013

GUVERNUL ROMÂNIEI
MINISTERUL MUNCII, FAMILIEI ȘI
PROTECȚIEI SOCIALE
Organismul Intermediar Regional
POSDRU Regiunea Sud-Est

UNIVERSITATEA POLITEHNICA
DIN BUCUREȘTI

Proiect cofinanțat din Fondul Social European prin Programul Operațional Sectorial Dezvoltarea Resurselor Umane 2007 – 2013
Investește în oameni!

inițieze o afacere susțin la unison *necesitatea formării și dezvoltării spiritului antreprenorial* în context concret și practic. Din aceste motive, *programul de formare și dezvoltare a abilităților antreprenoriale* propus prin proiectul de față, este o *oportunitate* deosebită de formare și informare în acest domeniu pentru toți cei interesați de inițierea unei activități pe cont propriu.

Nevoia de instruire și dezvoltare profesională în domeniul antreprenoriatului este foarte mare atât în rândul celor care se află în etapa incipientă a activității de antreprenori, cât și a antreprenorilor care au mici afaceri. Dintre aceștia din urmă, aproape 80% nu au participat la vreun curs de formare antreprenorială, dar majoritatea își doresc sau consideră utile aceste cursuri. Trei sferturi din potențialii antreprenori intenționează să participe la cursuri de formare.

Programul de formare, acreditat CNFPA va concentra abordări curriculare interactive și metode participative pornind de la nevoile și interesele participanților referitor la domeniul antreprenorial.

Obiectivul general al programului de formare este acela de a dezvolta competențele antreprenoriale și manageriale ale cursanților în scopul promovării spiritului antreprenorial și încurajarea antreprenoriatului în rândurile grupului țintă.

Analiza de nevoi de formare, rezultată din analiza empirică, a relevat câteva centre de interes ale participanților și a conturat *temele* necesare a fi abordate în cadrul programului de formare, construit din 10 module.

Majoritatea respondenților consideră că studiile anterioare nu le oferă competențele necesare pentru a deveni antreprenori, de aceea aceștia își manifesta intenția și disponibilitatea de a participa preponderent la următoarele categorii de activități de formare continuă în domeniul antreprenoriatului:

- cursuri de formare în domeniul managementului afacerilor și antreprenoriat,
- conferințe privind oportunitățile antreprenoriale,
- workshop-uri dedicate inițierii și dezvoltării afacerilor,
- evenimente networking.

UNIUNEA EUROPEANĂ

GUVERNUL ROMÂNIEI
MINISTERUL MUNCII, FAMILIEI ȘI
PROTECȚIEI SOCIALE
AMFOSDRU

Fondul Social European
POSDRU 2007-2013

Instrumente Structurale
2007-2013

GUVERNUL ROMÂNIEI
MINISTERUL MUNCII, FAMILIEI ȘI
PROTECȚIEI SOCIALE
Organismul Intermediar Regional
POSDRU Regiunea Sud-Est

UNIVERSITATEA POLITEHNICĂ
DIN BUCUREȘTI

Proiect cofinanțat din Fondul Social European prin Programul Operațional Sectorial Dezvoltarea Resurselor Umane 2007 – 2013
Investește în oameni!

În privința mediului de afaceri din România, majoritatea managerilor participanți la studiu își exprimă atitudinea rezervată *asupra oportunităților de dezvoltare antreprenorială*. 47% dintre aceștia consideră că în prezent mediul de afaceri din România favorizează în mică măsură dezvoltarea afacerilor, iar 6% consideră că afacerile nu sunt încurajate deloc în acest mediu economic. Aproximativ 30% apreciază că mediul de afaceri din România favorizează dezvoltarea afacerilor în măsură medie, iar aproximativ 12% apreciază mediul de afaceri ca fiind unul prielnic, iar un manager îl percepe ca fiind chiar încurajant în foarte mare măsură.

- ***Programul de formare - o oportunitate de dezvoltare a abilităților antreprenoriale***

- *La nivel de conținut*, curriculum-ul specific acestui program este organizat în module informaționale aflate în corelație directă cu rezultatele analizei de nevoi la care au participat eșantioane reprezentative pentru persoanele care intenționează să își deschidă o afacere și persoane de conducere și angajați din întreprinderi mici și mijlocii cu comportamente antreprenoriale.

Temele abordate se referă la aspect precum: cultură antreprenorială, leadership și comunicare în afaceri, legislație în afaceri, indicatori financiari ai planului de activitate, marketing și promovarea afacerii tale, managementul de proiect în afacerea ta, tehnologia informațională în sprijinul afacerii tale, planul de afacere, etica antreprenorială și sharing de bune practici.

- *La nivel de metode și instrumente*:

a) *Platforma e-learning* - se folosește de beneficiile noilor tehnologii educaționale în scopul promovării culturii antreprenoriale și a oportunităților din acest domeniu. Noile metode de predare și învățare ajută cursanții să-și dezvolte abilitățile necesare societății informaționale. Utilizarea soluțiilor informatizate pentru educație este benefică și generează

UNIUNEA EUROPEANĂ

GUVERNUL ROMÂNIEI
MINISTERUL MUNCII, FAMILIEI ȘI
PROTECȚIEI SOCIALE
AMPOSDRU

Fondul Social European
POSDRU 2007-2013

Instrumente Structurale
2007-2013

GUVERNUL ROMÂNIEI
MINISTERUL MUNCII, FAMILIEI ȘI
PROTECȚIEI SOCIALE
Organismul Intermediar Regional
POSDRU Regiunea Sud-Est

UNIVERSITATEA POLITEHNICA
DIN BUCUREȘTI

Proiect cofinanțat din Fondul Social European prin Programul Operațional Sectorial Dezvoltarea Resurselor Umane 2007 – 2013
Investește în oameni!

efecte pozitive asupra întregii societăți, după părerea specialiștilor în educație.

Soluțiile e-Learning acoperă nevoile întregului sistem educațional, oferind instrumente utile pentru toate nivelurile - de la factorii de decizie din ministere, până la elevi, profesori, părinți și chiar publicul larg. Metodele de învățare bazate pe eLearning reușesc să adapteze procesul educațional la nevoile reale ale cursanților și oferă acces la informații relevante și actualizate.

E-learning-ul răspunde pe deplin cerințelor pieței muncii și a societății moderne și ajută la crearea mai multor oportunități economice și sociale, la nivel local și global. La nivel global, e-Learning-ul joacă un rol din ce în ce mai important în educație și efectele introducerii noilor tehnologii în școli aduc efecte majore, ajutând la dezvoltarea întregii societăți.

Printre resursele semnificative ale acestei platforme se numără: forum de discuții, linkuri utile, anunțuri de colaborare din partea unor companii, module interactive, materiale de studiu și resurse de învățare, proiectele antreprenoriale propuse și realizate de grupul țintă în cadrul programului de formare, teste de aptitudini și interese pentru grupul țintă în domeniul carierei profesionale.

Resursele informaționale încărcate pe platformă vor fi permanent actualizate și vor fi puse în beneficiul celor interesați de realizarea de proiecte antreprenoriale.

Dacă există un domeniu care sa fie cel mai bogat în astfel de exemple de oportunitate creată, nu doar fructificată, acela este domeniul societății informaționale. Acesta se propune ca un instrument de optimizare a multor ramuri ale activității economice, generatoare de profit, și aduce în același timp beneficii semnificative atunci când este folosit în demersul educațional.

Într-un proiect cu obiectiv asumat de dezvoltare de competențe, este salutar și chiar recomandat să se folosească noile tehnologii educaționale pentru creșterea eficienței și impactului asupra cursanților a programului de formare însuși

UNIUNEA EUROPEANĂ

GUVERNUL ROMÂNIEI
MINISTERUL MUNCII, FAMILIEI ȘI
PROTECȚIEI SOCIALE
AMFOSDRU

Fondul Social European
POSDRU 2007-2013

Instrumente Structurale
2007-2013

GUVERNUL ROMÂNIEI
MINISTERUL MUNCII, FAMILIEI ȘI
PROTECȚIEI SOCIALE
Organismul Intermediar Regional
POSDRU Regiunea Sud-Est

UNIVERSITATEA POLITEHNICĂ
DIN BUCUREȘTI

Proiect cofinanțat din Fondul Social European prin Programul Operațional Sectorial Dezvoltarea Resurselor Umane 2007 – 2013
Investește în oameni!

b) Crearea rețelelor sociale (networking)

Alături de sprijinul tehnologic în implementarea unui program de formare, networkingul este un instrument social și tehnologic care are o semnificație aparte atunci când vorbim de mediul de afaceri și de oportunitate de afaceri.

Schimbul de informații facilitate de un asemenea mediu social virtual aduce beneficii însemnate în privința rapidității obținerii unei informații, în privința gradului de expertiză valorificat și a gradului de încredere acordat sursei într-un context de networking. Mult mai ușor poate să rezolve o situație de blocaj birocratic un antreprenor aflat la început de drum dacă apelează la expertiza unui alt antreprenor care a trecut prin același proces și îi poate oferi soluții testate, mai eficiente și mai rapide de depășire a impasului.

Networking-ul este un instrument eficient de creare a rețelelor sociale care este favorizat și facilitat de utilizarea platformei e-learning. Respondenții participanți la studiu au subliniat faptul că în lansarea propriei afaceri, cea mai validă resursă este cunoașterea altor oameni care au deja mici afaceri, adică rețeaua de cunoștințe și prieteni cu informații în domeniu. În acest context, networkingul propus de programul de formare ca un instrument de sprijin și coagulare a intereselor antreprenoriale, capătă validarea realității.

- **Coaching-ul - o provocare pentru dezvoltarea abilităților antreprenoriale**

Procesul de *coaching* este un parteneriat (colaborare) dintre un *coach* și un individ care are așteptări privind eficiența demersului personal, a procesului de sondare și revizuire a resorturilor adânci care îi determina atitudinile, convingerile, angajamentele. Așteptările sale sunt legate de propria sa dezvoltare comportamentală, favorizând clarificări de ținte, punându-i viziunea în relație cu valorile proprii, determinând acțiuni concrete, schimbări de obiceiuri, noi stiluri de relaționare. Aceasta este o *metoda de dezvoltare eficientă* a abilităților profesionale și personale ale unui individ.

Principiile de funcționare ale *procesului de coaching* precum angajament reciproc,

UNIUNEA EUROPEANĂ

GUVERNUL ROMÂNIEI
MINISTERUL MUNCII, FAMILIEI ȘI
PROTECȚIEI SOCIALE
AMPOSDRU

Fondul Social European
POSDRU 2007-2013

Instrumente Structurale
2007-2013

GUVERNUL ROMÂNIEI
MINISTERUL MUNCII, FAMILIEI ȘI
PROTECȚIEI SOCIALE
Organismul Intermediar Regional
POSDRU Regiunea Sud-Est

UNIVERSITATEA POLITEHNICA
DIN BUCUREȘTI

Proiect cofinanțat din Fondul Social European prin Programul Operațional Sectorial Dezvoltarea Resurselor Umane 2007 – 2013
Investește în oameni!

dedicare, transparență, confidențialitate sunt vectori de forță care sprijină dezvoltarea inițiativelor antreprenoriale în cadrul proiectului.

Coach-ul va sprijini potențialul antreprenor să înțeleagă ce este cu adevărat important pentru demersul antreprenorial, cum să construiască și să acționeze conform unor planuri de acțiune și să înțeleagă care îi sunt prioritățile.

Coachul va ghida pe cei interesați de dezvoltarea unei afaceri individuale în nevoia de a lua decizii clare și conștiente legate de viitorul afacerii lor. Cu ajutorul unui coach personal aceștia vor putea să își remodeleze planurile antreprenoriale, să depășească toate obstacolele și să crească șansele de reușită a inițiativelor lor antreprenoriale.

Coach-ul are misiunea de a furniza suportul și încurajarea pentru a căuta și a găsi răspunsuri; el are rolul de a ghida spre a pune întrebările potrivite și spre a sprijini persoana care dorește să inițieze o afacere în a se descurca cu răspunsurile.

De asemenea, coaching-ul înseamnă învățare și totuși *coach-ul nu este un profesor*. El va observa modele, va stabili baza pentru noi acțiuni și va lucra apoi cu persoana care dorește să inițieze o afacere pentru că aceste acțiuni noi și îmbunătățite să fie la locul lor, învățarea realizându-se prin folosirea unor variate tehnici de coaching cum ar fi:

- ascultarea,
- meditarea,
- punerea întrebărilor și
- furnizarea informațiilor.

În final, cel mai important lucru pe care îl face un coach este de a ajuta persoana care dorește să inițieze o afacere să își descopere potențialul propriu și să se auto-genereze.

Proiectul oferă posibilitatea accesării a 12 sesiuni de consiliere/ coaching, pentru cei care doresc să inițieze o activitate independentă, (câte 2 zile pentru fiecare grup de participanți), organizate la Centrul de Asistență Antreprenorială, urmate de sesiuni de feedback individual.

UNIUNEA EUROPEANĂ

GUVERNUL ROMÂNIEI
MINISTERUL MUNCII, FAMILIEI ȘI
PROTECȚIEI SOCIALE
AMFOSDRU

Fondul Social European
POSDRU 2007-2013

Instrumente Structurale
2007-2013

GUVERNUL ROMÂNIEI
MINISTERUL MUNCII, FAMILIEI ȘI
PROTECȚIEI SOCIALE
Organismul Intermediar Regional
POSDRU Regiunea Sud-Est

UNIVERSITATEA POLITEHNICĂ
DIN BUCUREȘTI

Proiect cofinanțat din Fondul Social European prin Programul Operațional Sectorial Dezvoltarea Resurselor Umane 2007 – 2013
Investește în oameni!

Etapă de formare prin coaching a viitorilor antreprenori are ca obiectiv creșterea oportunităților de exersare practică a abilităților și atitudinilor specifice spiritului antreprenorial.

În același sens al celor afirmate, analiza răspunsurilor participanților la studiu a relevat faptul că *principiul învățării prin practică* a primit cele mai multe voturi, managerii intervievați considerând că valorificarea și extinderea orelor de practică sunt nu numai foarte utile, dar și extrem de necesare pentru absolvenții unui învățământ bazat exclusiv pe acumulare teoretică, așa cum este sistemul de învățământ românesc. Din această perspectivă, una dintre resursele foarte valoroase ale Centrului de Asistență Antreprenorială este reprezentată de oferirea consultanței în domeniul antreprenorial prin intermediul sesiunilor de coaching la care pot participa oricare dintre persoanele interesate de inițierea unei afaceri pe cont propriu.

Materialele elaborate în urma acestui proiect vor putea fi utilizate pentru a crește flexibilitatea inițiativelor antreprenoriale interregionale și transnaționale. Dezvoltarea abilităților de formare în specificul antreprenoriatului va constitui o calificare în plus pentru formatori, valorificată și prin colaborarea lor cu Centrele de Consiliere și Orientare a Carierei și Centrul de Asistență Antreprenorială, ceea ce va asigura continuarea programului de dezvoltare a competențelor antreprenoriale pe termen lung.

În ceea ce privește compoziția grupului țintă, pentru o categorie importantă de beneficiari se va promova în mod deosebit participarea tinerilor cu vârste între 18-24 ani. Cele 200 de persoane care doresc să inițieze o activitate independentă se înscriu în acest interval de vârstă în rândul căreia rata de ocupare a scăzut semnificativ în perioada 2005-2008 față de media UE. De asemenea, se are în vedere și implicarea cu precădere în cadrul grupului țintă de angajați a persoanelor cu vârste cuprinse între 30-49 de ani, având în vedere că în țara noastră cea mai mare rată a șomajului în 2008 se înregistrează în rândul populației adulte din acest segment de vârstă (sursa: Eurostat).

De asemenea, cele 200 de persoane care doresc să inițieze o activitate independentă sunt preponderent tineri cu vârste între 18-24 ani, populație în rândul careia (pe intervalul 15 – 24 ani) rata de ocupare a scăzut în perioada 2005-2008 în medie cu 4,7%, ajungând

UNIUNEA EUROPEANĂ

GUVERNUL ROMÂNIEI
MINISTERUL MUNCII, FAMILIEI ȘI
PROTECȚIEI SOCIALE
AMPOSDRU

Fondul Social European
POSDRU 2007-2013

Instrumente Structurale
2007-2013

GUVERNUL ROMÂNIEI
MINISTERUL MUNCII, FAMILIEI ȘI
PROTECȚIEI SOCIALE
Organismul Intermediar Regional
POSDRU Regiunea Sud-Est

UNIVERSITATEA POLITEHNICĂ
DIN BUCUREȘTI

Proiect cofinanțat din Fondul Social European prin Programul Operațional Sectorial Dezvoltarea Resurselor Umane 2007 – 2013
Investește în oameni!

la valoarea de 25,6%, față de media UE, 36,8%. În acest caz, adevăratul semnal de alarmă pe care îl reprezintă acest procent ce caracterizează o situație cât se poate de reală, este exprimat de decalajul evident care există între pregătirea oferită prin sistemul educativ și cerințele pieței muncii. Abilitățile și competențele dobândite de tineri nu sunt întotdeauna pe deplin relevante pentru cererea de pe piața muncii, ceea ce contribuie la rata ridicată a somajului. Un procent tot mai ridicat dintre angajați, mai ales cei tineri, își exprimă interesul pentru cultivarea abilităților anteprenoriale și manageriale în vederea inițierii unei afaceri pe cont propriu.

UNIUNEA EUROPEANĂ

GUVERNUL ROMÂNIEI
MINISTERUL MUNCII, FAMILIEI ȘI
PROTECȚIEI SOCIALE
AMFOSDRU

Fondul Social European
POSDRU 2007-2013

Instrumente Structurale
2007-2013

GUVERNUL ROMÂNIEI
MINISTERUL MUNCII, FAMILIEI ȘI
PROTECȚIEI SOCIALE
Organismul Intermediar Regional
POSDRU Regiunea Sud-Est

UNIVERSITATEA POLITEHNICĂ
DIN BUCUREȘTI

Proiect cofinanțat din Fondul Social European prin Programul Operațional Sectorial Dezvoltarea Resurselor Umane 2007 – 2013
Investește în oameni!

IV. CONCLUZII

Cercetarea de față a condus la o serie de rezultate care au evidențiat, printre altele și factorii motivaționali în relație cu inițiativa antreprenorială, astfel cele mai importante argumente în favoarea inițierii unei afaceri proprii sunt legate de asigurarea unui nivel de trai decent. Aceste rezultate sunt semnificativi atât în demersul de proiectare a programului de formare și cât și a celui de coaching,

În privința atractivității crescute a unor medii de business în care se intenționează demararea unei afaceri, respondenții au indicat, în această ordine: comerțul și telecomunicațiile.

Experiența managerială chestionată în ancheta noastră pune accentul pe domeniul informaticii, ca generator de succes în actualul context economic. Sectorul TIC/ tehnologia informației, vânzările on-line sunt urmate de sectorul dezvoltării durabile, de accesarea fondurilor structurale pentru re tehnologizare și de cercetare. În plus, domeniile turism, agricultură și cel juridic oferă oportunități pentru demararea unei afaceri de succes.

Ca măsuri posibile pentru a obține o performanță superioară în administrarea afacerilor, managerii recomandă:

- căutarea altor piețe de desfacere ,
- dezvoltarea capacității firmei de a accesa finanțări prin fondurile europene,
- creșterea nivelului de calificare al angajaților,
- modul de gestionare a resurselor umane și materiale și re tehnologizarea.

În privința percepției asupra obstacolelor, conform datelor studiului empiric, motivele cel mai des invocate se referă la:

- a) lipsa competențelor necesare
- b) lipsa resurselor financiare
- c) lipsa resurselor necesare
- d) lipsa timpului necesar pentru inițierea și susținerea afacerii
- e) lipsa încrederii în legislație/ mediul social

UNIUNEA EUROPEANĂ

GUVERNUL ROMÂNIEI
MINISTERUL MUNCII, FAMILIEI ȘI
PROTECȚIEI SOCIALE
AMPOSDRU

Fondul Social European
POSDRU 2007-2013

Instrumente Structurale
2007-2013

GUVERNUL ROMÂNIEI
MINISTERUL MUNCII, FAMILIEI ȘI
PROTECȚIEI SOCIALE
Organismul Intermediar Regional
POSDRU Regiunea Sud-Est

UNIVERSITATEA POLITEHNICA
DIN BUCUREȘTI

Proiect cofinanțat din Fondul Social European prin Programul Operațional Sectorial Dezvoltarea Resurselor Umane 2007 – 2013
Investește în oameni!

În acest context, considerând cele trei dimensiuni anterior discutate, de motivație, de oportunitate și de obstacole în inițiative antreprenorială, se conturează *profilul antreprenorului* așa cum este el structurat în reprezentarea respondenților la studiu.

Antreprenorul este văzut de către persoanele care intenționează să își deschidă o afacere, în primul rând, drept un om care are capacitatea de a lua decizii, cu perseverență, cu încredere în propria persoană. El posedă capacitatea de a pune ideile în aplicare, este creativ, știe să comunice și are capacitatea de a atrage fonduri

Interesant este și faptul că celălalt grup de participanți la studiu și anume antreprenorii se autodescriu în mod similar, pe primul loc în lista trăsăturilor importante fiind aceeași abilitate de a lua decizii și de a-ți asuma riscuri.

Persoanele intervievate consideră că un antreprenor ar trebui să aibă competențe manageriale, de comunicare, de vânzare și de persuadare, precum și cunoștințe de marketing și financiare.

Alte caracteristici ale antreprenorilor de succes sunt:

- capacitatea de a concentra toate resursele disponibile în încercarea de a obține un plus de valoare din propria afacere, persoană care a extins și dezvoltat o afacere profitabilă;
- experiența dovedită și recunoscută într-un anumit domeniu;
- un profil psihologic caracterizat prin: buna organizare, creativitate, capabil să pună în aplicare inițiativele, să administreze optim relația resurse-obiective, cunoștințe tehnice în profitul afacerii, cunoștințe de antreprenoriat, de înființarea și derularea unei afaceri, carismă, capacitatea de a atrage fonduri, capacitatea de comunicare, capacitatea de a lua decizii, a simți piața, a avea capacitatea de a gândi critic și independent, a face față provocărilor, a avea spirit de echipă, a avea calitatea de «leader» în cadrul firmei, a fi original, inventiv, spontan, dispus la asumarea riscurilor;
- abilitatea de a realiza de fiecare dată o cercetare amănunțită a pieței și de a lua în considerare toate amănuntele și toți factorii externi și interni care influențează afacerea pornită.

UNIUNEA EUROPEANĂ

GUVERNUL ROMÂNIEI
MINISTERUL MUNCII, FAMILIEI ȘI
PROTECȚIEI SOCIALE
AMFOSDRU

Fondul Social European
POSDRU 2007-2013

Instrumente Structurale
2007-2013

GUVERNUL ROMÂNIEI
MINISTERUL MUNCII, FAMILIEI ȘI
PROTECȚIEI SOCIALE
Organismul Intermediar Regional
POSDRU Regiunea Sud-Est

UNIVERSITATEA POLITEHNICĂ
DIN BUCUREȘTI

Proiect cofinanțat din Fondul Social European prin Programul Operațional Sectorial Dezvoltarea Resurselor Umane 2007 – 2013
Investește în oameni!

În urma analizei de documente realizate în cadrul studiului și anchetei întreprinse, s-a considerat necesară identificarea unor concepte specifice domeniului antreprenoriatului. Astfel, s-au structurat următoarele *delimitări conceptuale*:

- **Antreprenoriatul** se referă la abilitatea unui individ de a transforma ideile în acțiune. Include atât creativitate, inovație, asumarea riscurilor cât și abilitatea de a planifica și manageria proiecte în scopul atingerii obiectivelor. De asemenea, îi face pe angajați mai conștienți de contextul muncii lor, în măsură să profite de oportunități și oferă o bază pentru antreprenori de instituire a unor activități sociale sau comerciale.
- **Aptitudinile** reprezintă potențialul unei persoane de a obține performanță într-un anumit domeniu. Pe fondul unui potențial aptitudinal existent, prin educație, se pot forma abilități într-un anumit domeniu.
- **Abilitățile** se referă la capacitatea unei persoane de a manageria un proiect (abilitatea de a planifica, organiza, conduce și delega, evalua), la capacitatea de a negocia și reprezenta eficient, precum și la capacitatea de a lucra individual și în echipă. De asemenea este esențială abilitatea de a-și identifica punctele tari și punctele slabe, de a-și asuma riscuri.
- **O atitudine antreprenorială** este caracterizată de inițiativă, independență și inovare în plan personal, în viața socială și la locul de muncă. De asemenea, include motivarea și hotărârea de a realiza obiective personale sau obiective comune, la locul de muncă.
- **Cererea de muncă** reprezintă nevoia de muncă salariată care se formează la un moment dat într-o economie de piață. Ea se exprimă prin intermediul numărului de locuri de muncă. Nu toate disponibilitățile de muncă se constituie în ofertă, ci numai acelea care urmează să fie recompensate (salarizate).

UNIUNEA EUROPEANĂ

GUVERNUL ROMÂNIEI
MINISTERUL MUNCII, FAMILIEI ȘI
PROTECȚIEI SOCIALE
AMPOSDRU

Fondul Social European
POSDRU 2007-2013

Instrumente Structurale
2007-2013

GUVERNUL ROMÂNIEI
MINISTERUL MUNCII, FAMILIEI ȘI
PROTECȚIEI SOCIALE
Organismul Intermediar Regional
POSDRU Regiunea Sud-Est

UNIVERSITATEA POLITEHNICĂ
DIN BUCUREȘTI

Proiect cofinanțat din Fondul Social European prin Programul Operațional Sectorial Dezvoltarea Resurselor Umane 2007 – 2013
Investește în oameni!

- **Competențele cheie** sunt acele competențe de care au nevoie toți indivizii pentru împlinirea personală și dezvoltarea profesională, cetățenia activă, incluziunea socială și ocuparea forței de muncă.
- **IMM-uri** - Întreprinderile mici și mijlocii care își desfășoară activitatea în sfera producției de bunuri materiale și servicii se definesc conform legii (Legea nr. 133/ 20 iulie 1999, Art.4) în funcție de numărul mediu scriptic anual de personal. Astfel: dacă au până la 9 salariați sunt microîntreprinderi; dacă au între 10 și 49 de salariați sunt întreprinderi mici; dacă au între 50 și 249 de salariați sunt întreprinderi mijlocii.
- **Oferta de muncă** este formată din munca pe care o pot depune membrii societății în condiții salariale, se formează într-un timp îndelungat, are o mobilitate redusă, este neomogenă și, cel mai important, nu se manifestă în întregime după principiile economiei de piață (caz în care omul ar fi limitat doar la o componentă economică). Oferta de muncă se exprimă prin numărul celor apti de muncă sau populația aptă disponibilă din care se scade numărul femeilor casnice, al studenților și al celor care nu doresc să se angajeze în nicio activitate, întrucât au resurse pentru existență sau au alte preocupări.
- **Piața muncii** cuprinde activitățile de angajare și de ofertă a forței de muncă în vederea realizării unei activități. Condiția generală pentru ca nevoia de muncă să ia forma cererii de muncă este remunerarea/ salarizarea ei.
- **Societate informațională** este societatea în care producerea și consumul de informație este cel mai important tip de activitate, informația este recunoscută drept resursă principală, tehnologiile informației și comunicațiilor sunt tehnologii de bază, iar mediul informațional, împreună cu cel social și cel ecologic – un mediu de existență a omului.

UNIUNEA EUROPEANĂ

GUVERNUL ROMÂNIEI
MINISTERUL MUNCII, FAMILIEI ȘI
PROTECȚIEI SOCIALE
AMFOSDRU

Fondul Social European
POSDRU 2007-2013

Instrumente Structurale
2007-2013

GUVERNUL ROMÂNIEI
MINISTERUL MUNCII, FAMILIEI ȘI
PROTECȚIEI SOCIALE
Organismul Intermediar Regional
POSDRU Regiunea Sud-Est

UNIVERSITATEA POLITEHNICĂ
DIN BUCUREȘTI

Proiect cofinanțat din Fondul Social European prin Programul Operațional Sectorial Dezvoltarea Resurselor Umane 2007 – 2013
Investește în oameni!

- **Spiritul antreprenorial** este definit ca fiind capacitatea individului de a recunoaște și exploata oportunitățile indiferent de resursele de care dispune la un moment dat, în vederea transformării ideilor în practică. Spiritul antreprenorial se referă la capacitatea unui individ de a transpune ideile în practică, de a planifica și gestiona proiecte astfel încât să atingă anumite obiective.
- **Ordinea alfabetica! Profilul antreprenorului.** Un antreprenor ar trebui să dispună de o serie de calități, abilități, competențe, care generează un comportament de întreprinzător. Acest lucru presupune inovație, creativitate, spirit de inițiativă, flexibilitate, asumarea riscului, încrederea în sine, capacitatea de a lucra în echipă, precum și abilitatea de a proiecta și conduce proiecte, în scopul atingerii unor obiective. De asemenea sunt importante formarea abilităților necesare pentru a configura o afacere și de a gestiona creșterea acesteia, dezvoltarea capacității de a identifica și valorifica oportunitățile antreprenoriale.
- **Standardul ocupațional (SO)** este documentul care specifică ceea ce o persoană trebuie să știe și să fie capabilă să facă pentru a fi considerată competentă la locul de muncă. SO descrie activitățile, rolurile și sarcinile profesionale specifice unei ocupații și criteriile de performanță asociate îndeplinirii cu succes a acestora, în concordanță cu cerințele pieței muncii. Un standard este format din unități de competență ce definesc o activitate care conduce la un rezultat concret (produs sau serviciu) ce poate fi evaluat.

Așa cum am menționat în cea de-a doua secțiune a lucrării de față, studiul empiric întreprins de echipa de cercetători a proiectului a condus la câteva rezultate notabile pentru cei care sunt și vor fi interesați de educația și formarea antreprenorilor.

Astfel, va trebui să fie recalibrate demersurile educaționale în domeniu, pornind de la faptul că există un *deficit considerabil de informare/formare în domeniul antreprenoriatului*, instituțiile de învățământ, mediile formale nemaifiind o sursă reprezentativă în acest sens.

UNIUNEA EUROPEANĂ

GUVERNUL ROMÂNIEI
MINISTERUL MUNCII, FAMILIEI ȘI
PROTECȚIEI SOCIALE
AMPOSDRU

Fondul Social European
POSDRU 2007-2013

Instrumente Structurale
2007-2013

GUVERNUL ROMÂNIEI
MINISTERUL MUNCII, FAMILIEI ȘI
PROTECȚIEI SOCIALE
Organismul Intermediar Regional
POSDRU Regiunea Sud-Est

UNIVERSITATEA POLITEHNICA
DIN BUCUREȘTI

Proiect cofinanțat din Fondul Social European prin Programul Operațional Sectorial Dezvoltarea Resurselor Umane 2007 – 2013
Investește în oameni!

Deși oferta de formare se face tot mai *vizibilă*, nu este și la fel de *accesibilă*, foarte puțini fiind aceia care au beneficiat sau beneficiază de o pregătire în domeniu, dovadă fiind și interesul declarat al celor investigați în cadrul cercetării noastre *de a participa la astfel de cursuri*, în vederea deschiderii propriei afaceri.

Accesul la informație, împărtășirea experiențelor personale în domeniu sunt de asemenea o problemă a celor interesați de domeniul antreprenoriatului. Deși există *internetul*, una dintre cele mai frecvente surse/ resurse de informare în ceea ce privește inițiativa antreprenorială, menționate de cei intervievați, rămâne *rețeaua de cunoștințe*, iar cei mai mulți caută să intre în legătură cu oameni care au reușit și al căror model poate fi urmat ulterior.

Relevante pentru cei interesați de domeniul educației antreprenoriale, în special în ceea ce privește proiectarea un parcurs formativ al viitorului antreprenor sunt *argumentele formulate de cei intervievați, în favoarea inițierii unei afaceri proprii* sunt:

- asigurarea unui nivel de trai decent (31,4%),
- independența financiară (23,5%),
- ideea/ planul de afacere, cunoștințele și abilitățile personale.

Totodată, sunt la fel de importante și principalele barierele care pot sufoca o inițiativă antreprenorială:

- dezinteresul față de idee, incompatibilitatea cu traseul profesional ales deja (21,2%), contextul socio-economic nefavorizant (14,6%),
- lipsa abilităților / calităților necesare unui antreprenor (14%),
- indecizie în ce privește domeniul pentru propria afacere (12,1%).

Reușita antreprenorială poate fi blocată de o multitudine de factori, unul dintre aceștia fiind *șomajul*. Știm cu toții că, în contextul actualei crize economice mondiale, au fost înregistrate disponibilizări masive de personal în sectorul bugetar și în ramura industrială a țării noastre

UNIUNEA EUROPEANĂ

GUVERNUL ROMÂNIEI
MINISTERUL MUNCII, FAMILIEI ȘI
PROTECȚIEI SOCIALE
AMFOSDRU

Fondul Social European
POSDRU 2007-2013

Instrumente Structurale
2007-2013

GUVERNUL ROMÂNIEI
MINISTERUL MUNCII, FAMILIEI ȘI
PROTECȚIEI SOCIALE
Organismul Intermediar Regional
POSDRU Regiunea Sud-Est

UNIVERSITATEA POLITEHNICA
DIN BUCUREȘTI

Proiect cofinanțat din Fondul Social European prin Programul Operațional Sectorial Dezvoltarea Resurselor Umane 2007 – 2013
Investește în oameni!

Alte realități economice specifice României, considerate adevărate bariere în calea inițiativelor și reușitei antreprenoriale nu au putut fi pe deplin eliminate de măsurile active lansate până acum. O scurtă trecere în revistă a acestora evidențiază:

- lipsa tradiției activității și educației antreprenoriale din anii de dinainte de 1989,
- acceptarea de către populație a locurilor de muncă mai puțin riscante oferite de firmele mari în perioada creșterii economice după anul 2000,
- practica birocratică excesivă și sufocantă pentru orice început antreprenorial,
- persistența atitudinii de teamă de eșec, atitudine față de risc (poate fi pusă atât pe seama contextului socio-economic instabil, dar și pe lipsa unei reale culturi, educații în acest sens – dezvoltarea capacității de asumare a riscului inițierii unei afaceri este la un nivel scăzut).
- instabilitatea cadrului legislativ economic care împiedică orice previziune de activitate economică aducătoare de profit,
- lipsa accesibilității infrastructurii fizice,
- dificultatea informării potențialilor și actualilor antreprenori privind programele guvernamentale și europene în domeniul social și economic,
- posibilități limitate în ceea ce privește disponibilitatea de capital necesar inițierii unei afaceri (se observă din studiile respective că, potențialii întreprinzători, fie femei, fie bărbați, preferă să se bazeze pe resurse proprii, și foarte puțin sau chiar deloc, pe credite etc.
- încrederea scăzută în ceea ce privește susținerea din exterior (în general erau amintite modelele familiale antreprenoriale - antreprenori în familie sau din rândul cunoștințelor/anturajului, ba dimpotrivă "din exterior" inițierea unei afaceri este în multe situații percepută cu rezerve – deci neîncredere, la care se adaugă și măsurile încă limitate de încurajare din partea statului.

Este evident faptul că România are un drum lung de parcurs în privința investiției în dezvoltarea sectorului IMM și în promovarea culturii antreprenoriale, precum și în stimularea creării cadrului necesar apariției de noi afaceri.

UNIUNEA EUROPEANĂ

GUVERNUL ROMÂNIEI
MINISTERUL MUNCII, FAMILIEI ȘI
PROTECȚIEI SOCIALE
AMPOSDRU

Fondul Social European
POSDRU 2007-2013

Instrumente Structurale
2007-2013

GUVERNUL ROMÂNIEI
MINISTERUL MUNCII, FAMILIEI ȘI
PROTECȚIEI SOCIALE
Organismul Intermediar Regional
POSDRU Regiunea Sud-Est

UNIVERSITATEA POLITEHNICĂ
DIN BUCUREȘTI

Proiect cofinanțat din Fondul Social European prin Programul Operațional Sectorial Dezvoltarea Resurselor Umane 2007 – 2013
Investește în oameni!

În același timp, participarea la piața unică europeană solicită adaptarea și răspunsul eficient din partea țării noastre la cerințele, standardele și oportunitățile de dezvoltare oferite de mediul economic globalizat, accentuând necesitatea creșterii economice a României care trebuie să se bazeze pe activități economice, capabile să genereze valoare adăugată.

UNIUNEA EUROPEANĂ

GUVERNUL ROMÂNIEI
MINISTERUL MUNCII, FAMILIEI ȘI
PROTECȚIEI SOCIALE
AMFOSDRU

Fondul Social European
POSDRU 2007-2013

Instrumente Structurale
2007-2013

GUVERNUL ROMÂNIEI
MINISTERUL MUNCII, FAMILIEI ȘI
PROTECȚIEI SOCIALE
Organismul Intermediar Regional
POSDRU Regiunea Sud-Est

UNIVERSITATEA POLITEHNICĂ
DIN BUCUREȘTI

Proiect cofinanțat din Fondul Social European prin Programul Operațional Sectorial Dezvoltarea Resurselor Umane 2007 – 2013
Investește în oameni!

BIBLIOGRAFIE

1. Cedefop, *Typology of knowledge, skills and competences. Clarification of the concept and prototype*. 2006.
2. Centre for Entrepreneurship & Business Research, *1st Report on entrepreneurial activities in Romania*, May 2007.
3. Centre for Entrepreneurship & Business Research, *2nd Report on entrepreneurial activities in Romania. Executive summary for the year 2008*, September 2009.
4. Centre for Entrepreneurship & Business Research, *Antreprenoriatul feminin în România - Caracteristici personale și efectul exemplelor antreprenoriale*, a CEBR Working Paper Series, 02-2009, Decembrie, 2009.
5. Commission staff working document, *Lisbon Strategy evaluation document*, Brussels, 2.2.2010l.
6. Communication from the commission to the Council, the European Parliament, the European economic and social committee and the committee of the regions, *Implementing the Community Lisbon Programme: Fostering entrepreneurial mindsets through education and learning*, Brussels, 13.2.2006.
7. Communication from the Commission to the Council, the European Parliament, the European economic and social committee and the committee of the regions, *“Think Small First”, A “Small Business Act” for Europe*, Brussels, 25.6.2008, COM(2008) 394 finale
8. Commission Communication *Fostering entrepreneurial mindsets through education and learning*. COM(2006) 33 final.
9. Comunicare a Comisiei - EUROPA 2020 *“O strategie europeană pentru o creștere inteligentă, ecologică și favorabilă incluziunii”*, Bruxelles, 3.3.2010, COM(2010) 2020 final.
10. Comunicarea Comisiei către Parlamentul European, Consiliu, Comitetul Economic și Social European și Comitetul Regiunilor *„O agendă pentru noi competențe și*

UNIUNEA EUROPEANĂ

GUVERNUL ROMÂNIEI
MINISTERUL MUNCII, FAMILIEI ȘI
PROTECȚIEI SOCIALE
AMPOSDRU

Fondul Social European
POSDRU 2007-2013

Instrumente Structurale
2007-2013

GUVERNUL ROMÂNIEI
MINISTERUL MUNCII, FAMILIEI ȘI
PROTECȚIEI SOCIALE
Organismul Intermediar Regional
POSDRU Regiunea Sud-Est

UNIVERSITATEA POLITEHNICĂ
DIN BUCUREȘTI

Proiect cofinanțat din Fondul Social European prin Programul Operațional Sectorial Dezvoltarea Resurselor Umane 2007 – 2013
Investește în oameni!

noi locuri de muncă: o contribuție europeană la ocuparea integrală a forței de muncă”, Strasbourg, 23.11.2010, COM(2010) 682 final.

11. Comunicarea Comisiei către Parlamentul European, Consiliu, Comitetul Economic și Social European și Comitetul Regiunilor, Revizuirea „*Small Business Act*” pentru Europa, Bruxelles, 23.2.2011, COM(2011) 78 final.
12. Comunicarea Comisiei către Parlamentul European, Consiliu, Comitetul Economic și Social European și Comitetul Regiunilor *Analiza anuală a creșterii: formularea răspunsului cuprinzător al UE la criză*, Bruxelles, 12.01.2011, COM(2011) 11 final.
13. Comunicarea Comisiei către Parlamentul European, Consiliu, Comitetul Economic și Social European și Comitetul Regiunilor, „*Un angajament comun pentru ocuparea forței de muncă*”, Bruxelles, 3.6.2009, COM(2009) 257 final.
14. Comunicarea Comisiei către Parlamentul European, Consiliu, Comitetul Economic și Social European și Comitetul Regiunilor *Noi competențe pentru noi locuri de muncă: să anticipăm și să răspundem cerințelor pieței forței de muncă în materie de competențe*, Bruxelles, 16.12.2008, COM(2008) 868 final.
15. Comisia Europeană, *Carta Europeană pentru întreprinderile mici - Selecție de bune practici*, 2009.
16. Comisia Europeană, *Ghidul pentru susținerea micilor afaceri în UE*, 2011.
17. CNIPMMR, *Evaluarea situației de ansamblu a IMM-urilor din România în semestrul II din 2009*.
18. CNIPMMR, *Evaluarea situației de ansamblu a IMM-urilor din România în semestrul I 2010*, Numărul 11-2010.
19. CNIPMMR, *Evaluarea situației de ansamblu a IMM-urilor din România în semestrul II 2010*. Numărul 12-2011.
20. ETF & Observatorul Național Român, *Îndeplinirea obiectivelor Lisabona. Contribuția sistemului de educație și formare profesională din România*. București, 2004.
21. European Commission, Directorate-General for Education and Culture, *Basic skills, entrepreneurship and foreign languages*, in Implementation of “Education &

UNIUNEA EUROPEANĂ

GUVERNUL ROMÂNIEI
MINISTERUL MUNCII, FAMILIEI ȘI
PROTECȚIEI SOCIALE
AMFOSDRU

Fondul Social European
POSDRU 2007-2013

Instrumente Structurale
2007-2013

GUVERNUL ROMÂNIEI
MINISTERUL MUNCII, FAMILIEI ȘI
PROTECȚIEI SOCIALE
Organismul Intermediar Regional
POSDRU Regiunea Sud-Est

UNIVERSITATEA POLITEHNICĂ
DIN BUCUREȘTI

Proiect cofinanțat din Fondul Social European prin Programul Operațional Sectorial Dezvoltarea Resurselor Umane 2007 – 2013
Investește în oameni!

- training 2010” – work programme, Progress Report, 2003.
22. European Commission, Enterprise Directorate-General, *Best procedure project on Education and Training for Entrepreneurship*. Final Report of the Expert Group, November 2002.
 23. European Commission, Enterprise and Industry Directorate-General, *Entrepreneurship in higher education, especially within non-business studies*. Final Report of the Expert Group, March 2008.
 24. Eurydice, *Compétences clés. Un concept en développement dans l'enseignement général obligatoire*, 2002.
 25. Guvernul României, *Programul Național de Reforme 2007-2010*.
 26. Guvernul României, proiectul *Programul Național de Reformă 2011-2013*, București, noiembrie 2010.
 27. Guvernul României, *Strategia guvernamentală pentru dezvoltarea sectorului IMM pentru perioada 2004 - 2008*.
 28. Institutul European din România, *Politica privind piața muncii și ocuparea forței de muncă*, 2005.
 29. OECD, *The Definition and Selection of Key Competencies – Executive Summary*, Bruxelles, 2005.
 30. Recommendation of the European Parliament and of the Council of 18 December 2006 *on key competences for lifelong learning*, L 394/10 Official Journal of the European Union 30.12.2006
 31. Ministerului Muncii, Familiei și Protecției Sociale, *Planul Strategic instituțional pentru perioada 2011 – 2013*.
 32. Ministerul Economiei, Comerțului și Mediului de Afaceri, Direcția Generală Politici Industriale și Mediu de Afaceri, *Strategia guvernamentală pentru dezvoltarea sectorului IMM, în perioada 2009-2013*.
 33. Piața muncii din România, *Evoluții, tendințe și previziuni*, Raport comparativ: 2008-2010, un studiu *Myjob.ro*, București, ianuarie 2011.

UNIUNEA EUROPEANĂ

GUVERNUL ROMÂNIEI
MINISTERUL MUNCII, FAMILIEI ȘI
PROTECȚIEI SOCIALE
AMPOSDRU

Fondul Social European
POSDRU 2007-2013

Instrumente Structurale
2007-2013

GUVERNUL ROMÂNIEI
MINISTERUL MUNCII, FAMILIEI ȘI
PROTECȚIEI SOCIALE
Organismul Intermediar Regional
POSDRU Regiunea Sud-Est

UNIVERSITATEA POLITEHNICA
DIN BUCUREȘTI

Proiect cofinanțat din Fondul Social European prin Programul Operațional Sectorial Dezvoltarea Resurselor Umane 2007 – 2013
Investește în oameni!

34. Lehel-Zoltan Gyorfy, Ștefan Pete, Dumitru Matîș Agnes Nagy, Annamaria Benyovszky, Tunde Petra Petru, *Raport privind activitatea antreprenorială în România, 2008.*
35. Ștefănescu Fl., *Economie contemporană*, note de curs (Piața muncii).
36. Zamfir C., Vlăsceanu L., coord., *Dicționar de Sociologie*, Ed. Babel, București, 1993.

Surse bibliografice web:

<http://dae.gov.ro>

<http://ec.europa.eu>

<http://www.aippimm.ro/>

<http://www.cnipmmr.ro/>

<http://www.euractiv.ro>

<http://www.gemconsortium.org>

<http://www.wall-street.ro/>

<http://www.atice.org.ro>